

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

<p>Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel. Előfizetési ár negyedévre 1 ft 25 kr., félévre 2 ft 50 kr.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. tized 265. szám, öv. Fried Józsefné urnó hásában, hová a kéziratok címzendők.</p>	<p>Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.</p>
--	--	---

Csongrád megye monográfiája.

Csongrád megye szintén készül a magyar nemzet ezred-éves fennállásának a jubileumára. Még 1888-ban elhatározta a vármegye, hogy részt vesz az országos ünnepen, ez év folyamán pedig egy millenium-rendező bizottságot is küldött ki azzal a feladattal, hogy tegyen részletes javaslatot, miként ülhethné meg a mi ősi vármegyénk legfényesebben és legméltóbban a honfoglalás ezredévi ünnepét.

A bizottság az ünnep pontjai között fölvette — még pedig igen helyesen — hogy a millenium idejére írassa meg a törvényhatóság Csongrád megye történetét. Valóban, hamar muló ünnepi pompánál, hirdelen elhangzó és feledésbe merülő szónoklatoknál, sőt közből épült tartós emléknél is méltóbban és maradóbban ünnepeli meg akár az egész országot, akár az országnak egy egy része a maga fennállását, ha a saját történelmét, viszontagságos múltját avatott tollal írása foglalja átja.

Ez eszme is vezérelte azon törvényhatóságokat, melyek eddigelé már megírták monográfiájukat, vezérelte különösen Tolna vármegyét, mely már hat évvel ezelőtt köriratban szölyította fel a vármegyéket, hogy az ezredév lefolyása előtt, történelmi munkában

adjanak számot eddigi életükről. Ez eszme hatása alatt számos törvényhatóság megtette az első lépéseket, a monográfia céljára nagyobb összeget szavazott meg, a mí megírására pályázatot hirdetett vagy megbízható történetudóst kért föl.

A mozgalomból a mi megyénk sem vonta ki magát. Idejekorán, még az 1885 évben választott egy bizottságot a monográfia előkészítésére.* E bizottság javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy az alispán intézzen kérelmet mindazon törvényhatóságokhoz és területekhez, melyeknek levéltárai Csongrád megyére vonatkozó okiratokat foglalhatnak magukban, hogy ez adatokról küldj nek szíves értesítést, sőt az alispán később, 1887 ben a belügyminiszter is megke-reste azzal a kéréssel, hogy Csongrád vármegye óhajtsa-t is sikeresebb megvalósítás vegt a miniszter is ajánlja a vármegyéék figyelmebe.

E lépésnek azonban a belügyminiszteri ajánlás mellett sem volt nagy eredménye, amint azt szakértő emberek előre megmondhatták volna. A megke-resésre számos vármegye elég udvarias volt válaszolni, de azzal egy lépéssel sem haladt előre a monográfia ügye,

* A vármegye határozataira vonatkozó adatokat Pázmány Daniel levéltárnok úr bocsátotta rendelkezésünkre, miért is fogadj a helyült is szíves köszönetemet. K. A.

mert mit erünk azzal, ha pl. tudjuk, hogy Borsod vármegye levéltára igen sok, ránk nézve föltöbb fontos okiratot őriz? A levéltárakat, amelyek csak a legkisebb vonatkozásban voltak Csongrád megyével, egyenkint át kell kutatni és a bennük rejtőző okiratokat mind napvilágra kell hozni, még pedig nem valami dilettáns megyei tisztviselőnek, hanem egy történelmi és diplomatikai képzettséggel bíró tudósnak.

Hogy a monográfia ügye ferde irányban mozgott, be is látta az az újabb bizottság, melyet 1888-ban küldött ki a közgyűlés és a mely célra vezettetv eszközkhöz nyult. Elfogadta ugyanis a vármegyei levéltárnoknak, Pázmány Danielinek ajánlközását, a ki merseket tiszteletdíjért vállalkozott a ránk nézve fontosabb levéltárakat fölkeresni, a bennök rejtőző adatokat felkutatni és így mintegy összegyűjteni, halomra hordani a monográfiahoz szükséges nyers anyagot. — Pázmány Daniel aztán megbízásához képest az 1889 és 1890 évek folyamán négy ízben tett útjában több nevezetes törvényhatósági és egyéb levéltárt föl is keresett s mindegyik újából jó esomó anyaggal tért haza. A mint értesülünk, kutató újáról és az összegyűjtött adatokról még ez év folyamán kimerítő jelentésben fog leszámolni az őt kiküldött bizottságnak.

T Á R S Á S A.

A gazdasági egyesületekről.*)

A gazdasági egyesületekről kívántam egyetmást elmondani. — Ismeretn kívánom azok céljait, törekvéseit, az eredményeket melyeket jól fellogott hivatásából kifolyó kötelességei teljesítése után várhat, felsorolni kívánom az eszközöket, melyek segítségével fásasztó, de szép — néha hátán — de önfelelődozászerű munkálkodásában, céljai felé törekszik.

Nem lesz érdektelen előre bocsátani a gazdasági egyesületek történetét, elkezdve a legregibb időkől, midőn a gazdasági egyesületek alapítása legelőször pendített meg.

Magyarország ködálgyvein-k vezetői már régen fe fogták azon horderő jelentőségét, amelyet a társulási eszme, mint minde-ütt a közéletben, úgy a mezőgazdasági elméleti és gyakorlati téren is kifejtteni hivatott, s az ennek valóítására törekvés szüai, történelmi adatok bizonyosára szerint, már egészen a mult század közepéig nyulnak vissza.

A bécsi kormánysszek, a magyar királyi helytartó tanács útján 1766 szept. hó 12-éről egy királyi leiratot mézett a megyékéhez, a melyben a gazdasági egyesületek alakításra vonatkozólag — természetesen latin nyelven utasításokat közöl. Úgy látszik azonban, hogy e királyi leirat sikertelen volt,

meri körülbelül 3 évvel később, újabb királyi leirat intézetett a megyékhez, amely hivatkozva azon feltéjlesztésekre, melyek ezen úgban a megyék és városok által tettek, újolag kijelenti, hogy a gazdasági társaságok felállása, a hazai mező gazdaság emelésé céljából szándékolatik; és pedig oly módon — hogy minden terjedtebb megyében legalább is egy legyen, mely gyűléseit a tagokra nézve legköltségesebb fekvésű helyen tartsa. Pozsony városnak különösen figyelmebe ajánlja, hogy mind-nképen igyekezzezek keblében egy ily gazdasági társaságot alakítani, a mely a helytartó tanács fölüvelete alatt megindítván tanácskozásait, ekkép a többi városoknak s megyéknek is hasonló gazdasági társaságok alakítására buzdító példával szolgáljon.

Ezen utóbbi leirat 18 pontból áll, mely egyuttal alapszabályul is volt alkalmazható; mindenesetre érdekes tudni azt, hogy mik voltak ezen alapszabályokban mily uton kívántak 130 évvel ezelőtt elérni ugyanazt, ami jelenleg is még csak törekvésünket képezi, s a régi idők emberei dicsőségére, s ezzel együtt a mai kor érzéketlenségének konstatálására szolgál az, hogy 130 évvel ezelőtt már ugyanazon célok mellett ugyan azon eszközökkel kívántak hatni, mint most.

Ezen második leiratnak már nyilvánult némi hatása mivel már 1771 ben — a Vasvármegyei gazdasági társaság fennállott, működött, hogy mi jót — hasznosat tett, meddig állott fenn: nem tudható — mert a valósággal létezett vas megyei gazdasági

társaság egykori működésének még emlékeztető romjaira sem találunk! — 1820-ban keletkezett a nógárdi gazdasági egyesület, 1823-ban pedig a tolnai gazdasági ködött-ség. — Mindkét társaságot a kormány azon intézkedése készítette megalakulni: mely jeles juhászatainak állapotáról körülményes és hiteles tudósítás kívántott. — Egyéb-irant mindkét társaság a magyarországi mező gazdaság előmenetele akadályainak s az azok elhárítására szolgáló eszközöknek kutatását s kijelölését tűzte ki magának célul, amit azóban rövid ideig tartó gyenge életök alatt még csak nem is kezdeményezhettek.

1830-ban az országos magyar gazdasági egyesület, „A llattenyészto társaság” címe alatt alakult meg, szerencsés volt már abban is, hogy első — habár ideiglenes elnöke is — a legnagyobb magyar, Szechenyi István volt. Ezen társaság a már 1826-ban Pozsonyban alakult löverseny egyeslet fejlődése volt s szoroson az állattenyésztes előmozdítását tűzte ki maga elé célul, megalakulásakor volt 301 tagja és évi tagdíjban 10 pengő forintot fizettek. Eyleti helyiségül a még most is fennálló köztelket vásárokat meg 1832-ben, 1834-ben V Ferdinánd 100 forint évi szubvenciót adományozott. Ezen társaság az 1835 évben a gazdasági egyesület címét vette fel — s újja alakult — Mik voltak tervei ez egyesületnek, röviden közöljük: lovarda építése, gyapjú raktár létesítése, országos szőlőiskola felállításá, versenyek és kiállítások rendezése — a

*) Feltölyasztott a *Csongrád megyei gazdasági egyeslet” f. hó 21-iki vitéstetelyen.

De bármilyen nagy eredményt fog is feltüntetni a levéltárnok jelentése — a szükre szabott anyagi eszközökhöz képest bizonyára elismerésre méltó eredményt — mégis megvagyunk győződve, hogy hamarabb elkészül a mi népmeséink hírhedt lucaszéke, mint ilyen úton Csongrádvármegye monográfiája.

A monográfia tudományos munka és a tudományos művek nem ily módon szoktak létrejönni; mert valamint a halomba hordott mészből, homokból, téglából sohasem áll elő magától a legegyszerűbb épület sem, az egybegyűjtött levéltári adatok nyers anyaga sem fog magától monográfiává konstruálódni. — Eredményre csak akkor juthat a vármegye — s minthogy közeleg az ezred év teljessége, nagy ideje volna siettetni az eredményt — ha követi más törvényhatóságok példáját, vagy egyáltalában a tudományos társulatok eljárását, midőn azok tudós művet kívánnak megalkotni.

Monografiánk csak akkor lesz, ha a vármegye vagy felszólít egy kiváló szakutókat, kinek neve, történelmi és diplomatikai képzettsége, valamint jeles stílusa föltétlen biztosítottak nyújt a vármegye történetének megírására, vagy ha a másik még szokottabb utat követi, t. i. nyílt pályázatot hirdet a monográfia megalkotására. Ez utóbbi eljárást nemcsak azért tartom célszerűbbnek, mert a szabadversenynek vagyon hiva, hanem, mert a megbízás igen kényes természetű feladatot vármegyénkre nézve annál inkább, mivel törvényhatóságunk egész területén nem ismerek egyetlen egy embert sem, ki annyi tudományos készséget és olyan írói tehetséget egyesítene magában, hogy a munka nehézségeivel sikeresen megbirkózhatnék, kivéve a vármegye fejét, *Zselinszky Mihály* főispánt, a ki azonban a közigazgatási és más irányú tudományos bokros elfoglaltsága miatt aligha vállalkoznék e feladatra, holott

eddig kifejtett írói munkássága és jelen hivatalos állása első sorban hivatottá és illetékessé tennék rá.

Nem marad tehát egyéb hátra, mint pályázat kiírása. — Itt van előttem Kolozsvár története, melynek megalkotása bármely törvényhatóságnak követendő példának szolgálhat. Kolozsvár 1863-ban hirdette ki a pályázatot, kifizendő pályadíjjal azon 3000 forint, melyet a városnak híres polgármesterre, *Simon Elek* éppén e célra ajánlott föl. A jutalmat *Jakab Elek*, a Tud. Akadémia levelező tagja nyerte el, bár a kitűzött időre, 1868-ra, a pályamunkának csak első részével készült el; a munka második része csak nem réj került ki a sajtó alól, miután a nemes célra *Sigmond Dezső* országos képviselő még 500 forint adományozott, Kolozsvár lelkes közönsége pedig 2500 forint szavazott meg. A teljes mű tehát 6000 forintba került és sokkal kevesebb költséggel a mi vármegyénk sem alkothat valamire való monográfiát. — Kolozsvár története annyiban is példának szolgálhat, mivel Kolozsvár elég óvatos volt a pályamunka megírására kiváló tudósokat, *Szabó Károly* és *Torma Károly* akadémiai tagokat kérni föl és csak ezeknek elismerő ítélete után adta ki a jutalomra szánt pályadíjat.

Ha tehát Csongrád vármegye komolyan írásban akarja megörökíteni ezredéves multját és ez emlékműkéval már a millenium fényét óhajta gyarapítani, akkor a vármegye nagyon helyesen cselekszik, ha legközelebbi — úgy tudom — még e hóban tartandó közgyűlésén véglegesen határoz a monográfia ügyében. Hozzon pedig a vármegye magához és dicső multjához, valamint a millenium ünnepehez méltó határozatot. Hirdessen meglehetősen rövid időhöz köve, pályázatot Csongrád vármegye monográfiájára, tüzzön ki az író tiszteletdíjjal 3000 forintnyi jutalmat, a munka nyomdai költségére pedig szá-

vazzon meg körülbelől 2000 forintot; kérje fel a Történelmi Társulatot vagy a Tudományos Akadémia történelmi bizottságát, hogy vállalja el úgy az előzetes tervezeteket, mint a kész pályamunka megírását.

Ami a munka költségét illeti, ha a közművelődési alap már teljesen ki van merítve, szavazzon meg a közgyűlés újabb három évre felszázalék közművelődési adót, szólítsa fel a megye területén birtokos magnásokat a monográfia ügyének pártolására, valamint hívja fel külön is a költségekhez hozzájárulni a vármegye községeit, közöttük első sorban Szentes városát, annyival is inkább, mivel Szegednek és Puszta-szernek már van monográfiája, sőt Hódmezővásárhelynek is külön története készült, így Csongrád vármegye megírandó monográfiájában Szentes város foglalja majd el a főhelyet, úgy hogy a pályamunka nemcsak Csongrád vármegyének, hanem Szentes városának ezredéves multját is méltóképpen meg fogja örökíteni.

Kardos Albert.

Az ajándékpénz ügye. Többször hangsúlyoztuk, de Szentes város képviselői nagy többségénél mindég siket fülekre talált szavunk, hogy az 1886. XXII. t. c. 30. §-a értelmében a város közgyűlése nem jogosított, miniszteri vagy törvényhatósági rendeletek fölött vitatkozni, hogy tehát ezeknek tanácskozás alá történő bocsátása jogsérelem, de ildomtalanság is a városi tanács részéről, mert ezen rendeletek csak annyiban kerülhetnek a városi közgyűlés elé, amennyiben *tudomásul szendők és végrehajthatók.*

A mit szavunkra a t. városatyák el nem hittek, talán elfogják hiúni most, azon leckére, melyet e kérdésben magától a belügyminiszteről kapnak s talán végre a lecke révén belátják majd azt is, hogy a legutóbbi közgyűlésen *Krisztó Nagy* István ellen széksértésért alkamzini szándékolt bírságolás

kormányhoz közigazgatási ügyekben feliratokat intézni. Főkegyeltek alakítása. Pályakérdési jutalmak kitűzése. Mezei naptár megindítása. Minta gazdaság s központi gazdasági tanintézet alkítása. — 1842-ben a lovensenyelvet belőle kivált — ekkor már ezenkívül is 8 szakosztályal bírt, ezek: ismeretterjesztő, földmívelési szakosztály; állattenyésztési szakosztály; erdészeti szakosztály; szőlőmívelési és borászati; kertészeti szakosztály; selyem s eperfatenyésztési végül mű és géptani szakosztály.

1847-ben — állatképzőiskolával egyidejűleg — a jelenlegi közteleképület alapkövét leteszük, azon az uralkodó is képviselve volt. Az ezután következett 1848—49-iki események, mint minden terepen, úgy itt is megszüntették a működést. 1850-ben újraalakult s gyarapodott, 1861-ben gróf Károlyi István 150 hold földet ajándékozott az egyesületnek, ezen van a máig is fennálló István telti földműves iskola, 1858-évből tartott választmányi ülésen pendült meg a ma is meglévő magyar földhitelezet eszméje, 1860-ban a budai szőlő-iskolát megnyitotta, 1865-ben egy nagy kiállítást rendezett a város-erdőben, 1872-ben már 17 szakosztályal bírt. S hogy ezen egyesületnek alapja helyesen volt megvetve, hogy helyesen működik, hogy eredményekkel dicsekedhetik, bizonyítják azon körülmények, hogy most már 1 milliónál nagyobb vagyonnal, s mintegy 1200 taggal bír.

(Folyt. köv.)

A tekintetes úr.

Kapff-Essenther előbeszélése.

(Folytatás.)

Nem léphet hozzá, hogy részvétellel mondja: „En értelek, én meg tudlak igaz érték szerint becsülni, ha mindjárt szegény, tudatlan cseléd vagyok is.” — De soha nem engedheti ezt meg magának s először életében érezte fájdalmasan alárendelt helyzetét, rabszolga-voltát. Soha, soha nem lehet a tekintetes úr barátja, soha nem mondhatja meg úrnőjének az igazat. Egy arcizma sem rándulhat meg, alázatossan kell közelednie ahoz, akit gyűlöl. Mily sajnó fájdalom ez! Orvonylő mélységek nyíltak meg keblében, soha nem ismert viharok dúltak lelkét. Álmatlanul fölötté az éjszakát, gondolkodott, bölcsekedett, vitázott önmagával.

Mikor az urasága hazajött, még ébren volt. Kiosont, hogy hallgatódzék. A tekintetes úr nehezebben mint egyébkor lépett ki a fogából. Még ajka is halvány, vértelen volt és egy pohár szódavizet rendelt. Mici gyorsan behozta a vizet és látta, hogy a háaspár épp olyan gyöngéd, bizalmas ölekezésben ül a dívánon, mint megérkezése estéjén. Iván ajkán halvány mosoly játszadozott, de elégtelenek látszott. Bizonyos, hogy az egész est kinszenvedés volt rá nézve, de nem volt képes ifjú nejeire nehezteni. S e pillanatban mind a kettőt gyűlölte Mici, a nagyságát is, meg a tekintetes urat is.

III.

Másnap, bár az uraság oly késő éjjel tért nyugalomra, már kora reggel megcsen-

dült a csengő. Mici, felriadva álmából csak a legnékülözhetőbb ölnyit kapta magára s aztán futott. A lakozoban könyvek arjában uszva találta önnagságát.

— Iván beteg, nagyon beteg! kiáltá; gyorsan egy orvos; szalajtsa el Antalt s aztán jöjjön be.

— Istenem! De hát mi baja? kérdezte Mici szinte önkívületben.

Vilma, egy pillanatra megfellekedve előkelő társadalmi állásáról, csupán az aggedő szív közlekenysége által ösztönözve, elmondta, hogy férje már egész éjjel szenvedett, de nem akarta őt felköltetni.

— Oh, istenem! hiszen olyan áldott jó ember; szólt közbe Mici. De most gyorsan orvosért!

E kis izgalmas jelenet alatt először vette Mici észre, hogy a nagysága milyen szép. Fésületlen, vörösré sirt szemekkel, dult arczával, gyűrött korzetjében találta szépnek.

— Mégis csak szereti a tekintetes urat, gondolta; de hogy is lehetne másként? Az elősiető két orvos szivgörcsöt konstatait és a beteg állapotát aggodalomkeltőnek mondta.

Vilma érezte, hogy ez a betegség valamennyire az ő lelkét terhelte. Teljesen elhanyagolt gondolatban, könnyezve, kezét kétségbeesetten földelve ült férje betegágyánál.

— Életével váltaná meg szenvedését; gondolta Mici.

éppen nem volt helyén való, mert amit ez a városi képviselő mondott, hogy t. i. egyes képviselők, képviselőtársaiak a való tények elserdített előadásával félrevesztik és ezzel roznyában befolyásolják, valamint, hogy a tanács és polgármester sokszor önkényűen járnak el, — mindez szomorú igazság, amit a közgyűlésen elmondani és ezzel a közügyek tárgyalása és intézése fölött bírálatot gyakorolni, nem a széksértés vétsége, hanem szigorú kötelesség.

Mert vajjon nem-e folytonosan félrevezetetik a képviselőtestület többsége a fogyasztási adó jövedelme ügyében? S nem újabb önkényű eljárása nyilvánul-e a polgármesternek abban, amikor közgyűlési határozat, tehát meghatalmazás nélkül küldött-ségbe megy Sima Ferenczel a belügyminiszterhez az ajándék-pénz ügyében, mint ahogy a f. hó 17-én is csel-kedte; vagy pedig a közgyűlésben határozott kérvényt, ugyan-csak a fogyasztási adó jövedelméből illeték-telenül elajándékozott közpénz visszatéríté-sének haladéka ügyében, a vármegye tör-vényha-óságának kikérülésével, egyenesen a belügyminiszterhez terjeszti fel.

Ugyan minek minősítene azt a polgár-mester vagy a tanács, ha ilyet a vármegye fejei cselekednének?

Volna nagy csatakiáltás a jó urak közt; teli panaszolnák hirlapilag az egész világot, mint ahogy teszük ennél jelentékte-lenebb kö-kérdésekbe is.

Kü-önb-án, a n-ekik tetszik az, hogy untalan megleckézessék őket, az ellen neünk semmi kifogásunk nem volna. ha az ő megleckéztetésük egyidejűleg szégyenletes nem volna a városra, mint erkölcsi testü-letre is, amelynek szégyene pedig sem re-ánk, sem bármely polgárára a városnak kö-zönys nem lehet, mert hiszen az mindnyá-junk szégyene is

Magára az így feljutatott közgyűlési határozatra, valamint az alispánnak e tárgy-ban tett feltérjesztésére egyébiránt a belügy-miniszter a következő leiratban válaszol a törvényhatóság útján Szentes városnak:

A tekintetes ur két éjén és napon át élet és halál közt lebegett. Végre az igen nagy adakban bevett morium túlszűrte a bajon : harmadnapon bállt a javulás.

Mici megfeszített figyelemmel fülelt, mikor az orvosok a nagyságának kiadták rendeléseiket a beteg élet és étmódjára; nem igen bizot a nagyságában s maga akart a betegre ügyelni. Igaz, Vilma egy bétén át maga ápolta ferjét a legnagyobb odaadással, sőt többet is tett a kellelténei, mert szelőséghbe csapongó idegességével csak izgatta s éppen ezt az izgalmat tiltot-ták el az orvosok.

Egy napon azonban a nagysága ré-múltan tapasztalta, hogy a jeves borogató-sok kicsavarása megrontja kezei szépségét.

— Egy ápolónót kell hozatnunk a vöröskereszt egylettől; vetőoda könnyedén.

— Ha a tekintetes ur megengedi, én is borogathatnám; kiáltá Mici.

— Oh, igen, igen; mondá a beteg. Csak idegen arcot ne . . . jobb, ha Mici cselekszi.

Mint ahogy pedig a betegszobában nem volt több meg a rendes elfoglaltsága, Vilma előlkezte szokott életmódját; tanácskozott szabánójével, látogatónba járt és látogatókat fogadott. Hiszen Iván tul volt a vezénylen és Mici kitűnő betegápolónak bizonyult.

(Folyt. köv.)

92095 sz.

Csongrádvármegye közönségének Szentesén.

A vármegye alispánjának f. évi december hó 15-én 9192 sz. alatt tett jelentésére értesitem a vármegye közönségét, hogy a fenti napon és szám alatt Szentes város polgármesteréhez intézett alispáni rendeletben foglalt azon intézkedését, melynél fogva a nevezett város által használatban tartott fogyasztási adók kezeléséből befolyt jövedelem egy részének a kezelő részére történt törvényellenes kiszolgáltatása ügyében múlt hó 21-én 78014 sz. alatt kelt rendeletem végrehajtásának a város képviselőtestülete részéről kérelmezett felfüggesztését megtagadta, teljes helyesléssel találkozik, mert az 1886 XXII. t.-c. 30 §-a értelmeben a rendezett tanácsú város a kormány és törvényhatóság rendeleteit feltétlenül végrehajtani tartozik.

Ennélfogva Szentes város képviselőtestülete részéről a f. hó 10-én, 115 szám alatt hozzám intézett felterjesztésének és a kezdetben idézett alispáni jelentés csatolmányainak visszazárása mellett a vármegye közönségét utasítom, hogy fentebb idézett rendeletemnek a kitűzött időben végrehajtása iránt szigorúan intézkedjék és ez alkalommal a város közönségét azon jogalap kimutatására is utasítsa, amelynél fogva az említett felterjesztésének a törvényhatóság elkerülésével közvetlenül hozzám felterjesztésére magát jogosítottnak vélte.

Budapest, 1890. évi december hó 19-én.

Gr. Szápáry.

A főt elmondottak után nem szükség a miniszteri újabb szigorú utasításhoz semmi kommentárt sem fűzünk, elég érthetően, magyarul szól az minden magyarazgatás nélkül is.

Legfőlebb némi összefüggést magyarázhatnánk még ki ezen miniszteri utasítás és a „Sentesi Lap” f. évi 151-ik számának vezérczikke közt, mely utóbbi nyilván elárulja, hogy azon kínos érzés nyomása alatt készült, amelyet az íróban a belügyminiszternél a haladék kikérése végett tett sikertelen személyes közbenjárás és az ez alkalommal kapott közvetlen levele keltett.

A czikkirő akkor azon gondolatának adott kifejezést, hogy könnyen megeshetik, miszerint a kellő időben nem érkezik le a miniszteri rendelet s hogy így ez alispán végrehajtani lesz kénytelen az első utasítást. Ennek elkerülése végett tanácsolja, hogy térítse vissza a tanács idejében a 2137 forintot.

Nos, a miniszteri rendelet idején leérkezett s most már az a sajátságos, hogy annak alapján történhet a végrehajtás.

Csanyi ügyek. Köztudomású dolog, hogyvármegyénk egyes községeiben épp azok csinálnak legtöbb izgagát, legtöbb bajt, akiknek a krisztusi tan és ige alapján, melynek hirdetői volnának a fő dőn, ép a békeiséget kellene prédikálniok, de gyakorolnók is — t. i. a plébános urak, kik közt a horgosi és csanyi valóságos mintaképei a türelmetlen pástornak.

Különösen az utóbb ezer apró sikanárija ad untalan dolgot a közigazgatási tisztviselőknak, mert ahol a maga személybe nem csinál galibát, ott bizonyosan van rá gondolja, hogy ezt helyette egyik másik csanyi gazdaember, vagy — hogy a „Sentesi Lap” kifejezését használjuk — csanyi közbirtokos cselekszi meg.

Ilyen plébánosi galibacsinalók D. Vincze József és érdektársai, a csanyi közbirtokosok, akiknek esetét, illetőleg az ellentük állítólag elkövetett közigazgatási sérelmet, mint a vármegyei adminisztráció önkényű voltának egyik eklatáns bizonyítékát a f. évi 151-ik számában, természetesen a nála

megszokott czélatossággal, a tények elferdítésével tálalja fel a „Sentesi Lap”, hogy belőle újból egy kis tökélet verjen ki a maga önsz céljainak.

E részben a laptárs nem nagyon valógatos, azt többször megmondtuk már s be is bizonyítottuk. Neki p. most beleillik a játékába, hogy Kardos János csanyi plébánost szintén olyanakk tüntesse fel, aki lelkesi állásában sem nézheti nyugalommal azon álmeket, melyek vármegyénkben napirenden vannak, s mert ez most tetszős és hatásos fraziának ígérkezik, hát fel is használja, dacára annak, hogy éppen most lépett fel a legerélyesebben a nevezett plébános ellen a legilletékesebb bírāja, Schuster Konstantin püspök, mondván, hogy — ha örökös megférhetlen izgágaságaival fel nem hagy, kénytelen lesz ellene fegyelmi vizsgálatot tartani.

De volt olyan idő is, mikor a „Sentesi Lap” sem magasztalta a plébános úr untalan beavatkozásait: — akkor történt ez, mikor a laptárs szerkesztője még nem akobóltított ki a vármegye közg. bizottságából és így bőséges alkalmá volt Kardos plébános vég nélküli galibaságán bosszankodni, mely a közg. bizottságnak is elég dolgo ad.

De lássuk a legújabb csanyi esetet. A község előjárósága az 1890. évi költségelőirányzatba fölvetett egy tételt, mely szerint a kiseréből 69 holdat berbe ad szántóföldek s ennek ily módon történt hasznosításából 1040 frt bevételt irányzott elő.

Ez a kiserét olyan földje Csanyuk, mint Szentesnek a csordajárási földek — osztatlan közös birtok.

A község képviselőtestülete ezen költségelőirányzatot elgodgatta s ezen képviselői határozat ellen D. Vincze József és érdektársai, mint csanyi föld-szazdák, közbirtokosság címén, főlebbezzel fordultak a vár megyehez.

A vármegye törvényhatósága — bár tudta, hogy a nevezett közbirtokosok a község közgyűlési határozatát, a csongrádi járásbírószág előtt magánjogi perrel is megtámadták, ezt figyelembe nem vehette s az ügygyel a f. évi április 30-án tartott megyei közgyűlésében foglalkozva, a főlebbezöket elutasította és a község képviselőitnek határozatát, illetőleg költségelőirányzatát minden tételében helyben hagyta.

D. Vincze József és társai a vármegye törvényhatóságának e határozatába, melyhez akkor Sima Ferenc is hozzájárult nem nyugodtak meg és így az ügy, újabb közbevetett főlebbezés folytán a belügyminiszter elé került, ki is, ugyancsak a f. évi 48921. IV. 7 sz. a hozott határozatával, a törvényhatóság határozatát jóváhagyta és így a főlebbezöket a legfelsőbb forumon is elutasította.

A D. Vincze József és érdektársai által a község ellen indított magánjogi per, természetesen nem szűnetelt ezen idő alatt, de természetesen az is, hogy ezen a királyi járásbírószág elé vitt per folyamata épp oly kevésbé vághatott eléje a törvényhatóság és a belügyminiszter ezen ügyben hozott határozatainak, mint ahogy viszont ezen határozatok nem befolyásolhatták a járásbírószág ítéletét.

De a csanyi közbirtokosság, illetve D. Vincze József nem a vármegyei határozat után indította meg a magánjogi pert, mint ahogy azt a „Sentesi Lap” állítja, hanem a törvényhatósághoz benyújtott főlebbezzel egyidejűleg

ami kitűnik abból is, hogy *ezen magánjogi per már a folyó évi április 30-án hozott meggyűlési határozatban is érintve van*, mint amelyre a törvényhatóság súlyt nem fektetett elhatározásánál.

Az alispánhoz akár terjesztett be D. Vincze József és érdektársai által óvás, akár nem, — neki nem állott hatalmában akár a törvényhatóság elhatározását befolyásolni, akár pedig ezt, vagy a belügyminiszter határozatát önhatalmulag megváltoztatni.

Akkor, ha ezt cselekszi — követelt volna el csak igazán önkénykedést, amelyért bizonyosan a „*Szentesi Lap*” támáda volna meg legelőbb.

Ime, ez a csanyai ügy igazi mivolta, minden ferdítés, minden belmagyarázat nélküli.

S hogy az így van, hogy a törvényhatóság, de sőt a belügyminiszter sem pre-judikálhatott elhatározásával a járásbírósg itéletének, viszont azóban a járásbírósg sem vehette sinómértékül amazok határozatát: *ezt csak a rozsárat vonhatja kétségbe, vagy az, aki a jogfogalmakról olyan általánosan ferdé feljogást tanúsít, mint a mi tiszteletreméltó lapársunk, aki előtt a ténén akkor fekete vagy fehér, amikor ő akarja.*

Ujdonságok.

Szentes, 1890. dec. 25.

— **Karácsonyi mellékleteink.** Lapunk mai száma, az ünnepre való tekintettel, 8 oldalon jelenik meg s ez ellenében a következő szám csak négy oldalra fog terjedni. De mai számunkhoz 8 oldal szépirodalmi mellékletet adunk, mint karácsonyt s egyidejűleg mellékeljük a „*Szent színeszt*” szín lapját is, vidám és boldog ünneppapokat kívánva olvasóinknak.

— **Vasúti érkezelés.** A szentesi vasár helyi vasúti érdekeltség képviselőit a f. hó 22-én értekezletre hívta össze a megyei vasúti bizottság elnöke, *Zsilinszky* Mihály főispán s ez alkalommal terjesztette az érdekeltség elé úgy az egyesülés kérdésében a tenyőli és szentesi érdekeltséggel folytatott tárgyalás, valamint a kereskedelmi minisztériumban, az építési engedély tárgyában tartott értekezlet eredményét. Ez utóbbi szerint arra, hogy a kormány 200 ezer forinttal segítsen elő a vásárhelyi vonalrész kiépülését számítani sem lehet, mert az e célra megszavazott alap kimerült és így legelőbb arra lehet számítani, hogy a postaszállítás megváltása címén 50 000 forint járul majd a kormány az építéshez. E szerint még 150 ezer forint volna az építési tökéből fedezetlenül, amelyre névze az értekezlet elhatározta, hogy felhívást intéz Vásárhely, Szentes és Szegvár előjáráságaihoz oly értelemben, hogy vagy emeljük fel eddigi ajánlataik összegét megfelelőbben, úgy, hogy a hiány ebben fedezetét találja, vagy pedig — az esetre, ha ez úton a szükséges töké összehozható nem volna, módosítsák határozataikat oda, hogy a hiányzó összeg elsőbbségi részvények kibocsátásával legyen megszerezhető. Ami a 3 vasúti érdekeltség egyesülésének kérdését illeti, minthogy az ezen ügyben legutóbb Budapesten tartott értekezleten egy 3 tagú bizottság kiküldése ment határozatba, vagyis minden érdekeltség részéről egy-egy bizottsági tagé — a szentesi vásárhelyi érdekeltség a maga részéről e célból *Fekete Márton* küldi ki e közös bizottságba. Vásárhely város képviselőjében *Szicsány* Dénes tanács

nok vett részt az értekezleten, kifejezést adva azon meggyőződésének, hogy most, mikor a főispán a vásárhelyi makói vonalra is előmunkálati engedélyt nyert és így e vonal kiépülése is számításba vehető, Vásárhely város bizonyára kész lesz az építéshez nagyobb összeggel is járulni.

— **Meghazudott városatyák.** Furcsa dolog esett meg azzal a kérvénnyel, melyet a városi tanács, az előjándékozott 2137 forint megterítésének időhaladéka ügyében, a vár megye elkerüléseivel terjesztett fel a belügyminiszterhez E kérvényben ugyanis, a mi bősves városatyáink rendelkezéséhez képest, azzal támogatják meg a kérésüket, hogy — hiszen ő kezvelemesíti, a belügyminiszter *úr úgy is csak alkali híba miatt semmisítette meg az ajándékozott közgyűlési határozatot, melyet csupán Kristó Nagy István ellenzett* A szakref-renis odafent kapta. fogta magát, ez utóbbi nevet vastagon aláhuzta kek ceruzával a megokolás mellé pedig odajegyezte: *nem áll; amivel alaposan meghazudtolta a város igazmondót.*

— **Érdekes lelet.** Nagyon érdekes leletre bukkant a tegnapi napon rendőrségünk, egy 14—15 éves sikernéka fiúcska személyében, aki utcaórol-utóca ra hólyogva csatakosan, rogyogva állított be egy írott kérelemmel a jólkü adakozókhoz könyöradományt gyűjtő négy ehező kis testvére részére. Ott szedtek fel az úta sarából a kis gyámoltalan fiút, ki maga is erős szívujjban szenved s elhelyezték a kórházban, ahol azután melegebb a vallatóna fogták Miután beszélni nem tudott, papíros és plajbászhoz fordultak, hogy kitudjanak tőle egyet-mást. De hát a fiú nem értett hajlandóságot a közlékeny segre s megtagadta az írást — vagyis eltagadta, mert a nála talált négy rendbeli gyűjtőív arra enged következtetni, hogy tud írni s ezt a tudományt meglehetősen rafinálva kiaknázni is a maga javára. Ugyanis, hogy minél vonzóbbá tegye az aláírás ívet, leírta rájuk a saját maga meg a testvérei nyomatúságát s szépen alapigálta néhány álnadkozónak a nevét is. A főkapitány észrevette ezt az ártatlan csalósgást s most azon tanakodik: mit tevő legyen ezzel a lelettel, akinek se nevét se illetőségi helyét nem ismeri?

— **Egyleti élet.** A csongr. megyei gazdasági egyesület I. hó 1-én igazgató választmányi ülést tartott. Jelen voltak: *Zsilinszky* Mihály főispán elnök, *Sarkadi* Nagy Mihály, *Halus* József Steib Ferencz Szedes János, Nagy Imre, *Kristó* Nagy István választmányi tagok s mint jegyző *Gyárfás* Dezső titkár. Elnök az ülést buzdító beszédben megnyitván, felolvastatott az elnöki jelentés, melyben az 1891 évi működés is programszerűleg felsorolatott, s elhatározatokat, miszerint az egyesület, ápril hóban egy borjú díjazást, május hóban lövőversenyt, szeptember hóban eke és gépversenyt, esetleg egy termény s állatkiallítást fog tartani. Bejelentett miszerint 32 új tag lépett be, köztük mint alapítók: *Zsilinszky* Mihály főispán, *Gróf* *Károlyi* László, *Szegvár* községe, *D. házi* uradalm, Szentes vidéki takarékpénztár. A mezőgazdasági tűz és jégar elleni biztosításokra névze, benyújtott az egyesülethez három ajánlat, melyek közül az „Assecurazioni Generali-Triesti általános biztosító társaság ajánlata lett elfogadva s szerződés kötésével a titkár megbízva. Pénztári jelentés s utalványok után tárgyalatott több miniszteri leirat, s ezek tanulmányozására jelentéstétel céljából bizottságok küldettek ki. Bejelentett a szegvári gazdákör megalakulása. Majd az egyesület olvasóterme részére járatandó lapok határozattak meg így a „Gazdasági Lapok”, „Mezőgazdasági Szemle”, „Magyar Föld”, „Falusi Gazda”, „Kertészeti Lapok”, „Méhészeti Lapok”. Elhatározatott miszerint az egyesület az évi működéséről évkönyv adassék ki, s szerkesztésével a titkár bízik meg. *Zsoldos* Ferencz igaz. választ. tagnak a lövésény alkalmával kiszolgáltatott faanyagok díjának átengedéseért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. Valamint az összes, a lövésényről szíveségből segédkezőknek köszönet nyilvánítandó. Titkár azon ajánlata,

miszerint az egyesület az 1891. év május hóban Budapesten tartandó állatkiallításon, egy collectív kiállítással részt vegyen, elvileg elfogadtatott, s az előmunkálatok teljesítésével a titkár bízik meg.

— **Egy keletkező pénzintézet.** A csongr. megyei hitelszövetkezet a f. hó 24-én délelőtt tartotta meg előre hirdetett közgyűlést a takarékpénztárra való átalakulás és a mostani pénzintézet felszámolása ügyében. A közgyűlésen nem volt jelen az ily fontos határozatok hozatalához alapszabályilag előírt, szükséges létszámú részvényes és így az egész alakulási ügyeket meglehetősen kudarcot vallott. A jelenlevők ugyanis azt határozták, hogy a közgyűlés újból összehívandó, s ezen új közgyűlés kizárólag a mai intézet felszámolásával foglalkozzék, illetőleg, mondja ki majdan, hogy ez az intézet feloszlik. Ha majd aztán a likvidáció megtörtént, ha a hitbetétesek, kik takarékpénztárba belemenni nem akarnak, a pénzüket visszakapták, ám akkor tessék aztán azoknak, akik takarékpénztárt ohajtanak létesítenis akik e célból részvényeket jegyeztek, ettől függetlenül a maguk takarékpénztárát megalakítani. S ez helyesen is van így, mert ez a kérdés csak így oldható meg.

— **Öngyilkosság.** Ismét sajnórodtott egygyel az öngyilkosságok krónikájában az életuntak száma. Egy fiatal, 18 éves. jómódú gazdafiú *Sarkadi* Nagy János, *Sarkadi* Nagy János köztisztviselőben élő poigársunk fia külön kézzel dobta el magától istennek legszebb adományát: az életet, mikor a f. hó 21-én ismeretlen okból felakasztotta magát. A bodogulni halt tetemei tegnap d. u. a szőlők, rokonok és ismerősök nagy részvete mellett az ev. ref. egyház szertartásai szentteték örök nyugalomra. Talajja fel a sírban, mit itt — úgy látszik nem talált — a nyugodtat.

— **Az első vitaestély.** A csongr. megyei gazdasági egyesület első vitaestélye, mely a f. hó 21-én volt a nagyvendégli étteremben, olyan fényes erkölcsi sikert ért, amilyen csak a kedvező előjelek közt új n. ükődését megkezdett egyesület kívánhatunk. *Gyárfás* Dezső egyll. titkár felolvasása a gazdasági egyesület története és céljairól, melynek közlést lapunk mai tárczájában kezdjük meg, bár tagadhatatlanul általános figyelmet és érdeklődést keltett, még nem nyitotta meg a vitaközös kedvének zsiúpjét, aminek okát abban kell keresnünk, hogy maga a tárgy, előtanulmány nélkül nem is alkalmas a vitára, ily előtanulmányt pedig senki sem tör; de annál érdekesebb vita fejdődött ki *Szedes* János felolvasása után az eke fölött. *Szedes* János ez ekatanulmánya olyan derekas munka, mely bármely szakírónak becsületére válna és ez a legnagyobb dícséret, mit róla mondhatunk. A felolvasás zajos tetszést aratott s nyomban utána ezen közbanszu gazdasági eszköz fölött olyan érdeke, sokszor akadémiai magasságon álló vita fejdődött ki, melytanulmányos voltában szakfűdők tesztületében is megállta volna a helyét. Résztvettek e vitában *Szedes* Jánoson kívül az egyeslet titkára, ifj *Fecseri* János, *Zsoldos* Ferencz pépész-mérnök, *Zsoldos* Elek és *Szekely* László, s különösen *Zsoldos* Elek rögtönzött előadása, melyben okosul összehasonlítást tón a különféle szerkezeti ekek és a talajviszonyok közt, egyike volt e nemben a legérdekesebbeknek, legtanulmányosabbaknak, — élnék tanúbizonyságotul annak, hogy nemcsak tanult a gazdasági szakiskolában, de tárgyat meg is tanulta, gondolkodott is fölötte és ítéletet is alkotott róla magának. Az estélyen a főispán, *Zsi-*

szürkületkor Kadisában, a Kurcovölca felső torkolatától és halad a tágas bazárterén diszelgő kormányzósági palota felé.

A menet élén Antósz Loja effendi, a „Csernigrádi Hirharang“ felelős szerkesztője haladt büszkén, ondtészen, mint ahogy ez nagy diadalt kiküzdött igazhitű mozilmez illik, míg utána, hosszú sorban, beláthatlan tömegben, színes lámpásokkal és égő fáklyákkal vívó hosszuhajú igazhitűek sokadalmá sorakozott, meg-megújuló örömrivalgásba törve ki, ahogy egy-egy sörbétől rekedt hang valami helyi nagyszó, különösen Zima Feriz bej nevé a vak éjszakába kurjantotta.

A menetet feketeképu zeneszek csoportja zárta be, mely tam-tamon s egyéb fülsekkeltő hangszereken a török-indulót harsogtatta s mindez: az ünnepies komolysággal lépkedő vezér, a rivalgó tömeg és a tam-tam tompán puffanó hangja, megvilágítva a lámpások és fáklyák fényétől, a nagyszerűség bizonyos mázát adta a felvonulásnak, kivált hogy a keleti városok utcáin kóborló gazdáltnak ebek is sűrű csoportokban verődtek a menethez. Idegborzongató vonításokkal belevegylve a diszharmónikus hangzavarba. A kurcovóhidhoz érve, a menetet a bazárter felé kanyarodott be és ott a kormányzósági büszke palota erkélye alatt elhelyezkedett.

Az erkélyen, mely köré a nagyterem görög alakú lámpafény világosága díszsugarat vont Kadisa előkelőségei foglaltak helyet.

Nem azok az előkelőségek, akik ugyanezen erkélyen, egy év előtt ugyancsak az estürökületben Kizilin vojvoda koré gyűltek, kit egy szultáni fermán akkor nevezett ki a csernigrádi pasalik kormányzójává, — nem! hanem azok az előkelőségek, akiknek fáradhatatlan küzdelme megtölte Kizilin vojvoda és Isztamber vicevojvoda zsarnokságát, akiknek nemes ambíciója kivívta Kadisa függetlenségét, lerázta a csernigrádi pasalik türhetlen jármát s akiknek sorában ott járkál Joaovics Karvaly el Setét, a pasalik árvainak volt földi gondviselését, Sádi kádi, Kadisa főbíráját, Zima Feriz bej, a „Kadisi Igazmondó“ szerkesztőjét, Kolmán Lekba effendit a frank divat egyedül hivatott képviselőjét, Titofilósz Loja és Titó effendiket, utóbbi Kadisa főpennája és még számosat, amaz apróbb rendű bolygók és mellék-bolygók közül, kik oda gyűltek, hogy sűtkérezzeek ama nap fényének melegében, amelynek földi alakja Zima Feriz hejben nyer vala megtestesülését.

A fáklyás menet elhelyezkedett az erkély alatt, Antósz Loja effendi, a „Csernigrádi Hirharang“ felelős szerkesztője és a menet szónoka ünnepiesen szónoki állásba vágta magát és némi-nemű torok-köszörlés után, a következőleg beszélt:

„Kadisa nagyfejtű! Ti igazhitű férfiak ott a kormányzósági épület erkélye magasan, akiknek árnyékát Allah növelje nagyra, hogy Kadisától a fényes portáig érjen, hozzátok küld a nép, Kadisa igazhitű és gyaur népessége, hogy tolmácsoljam előttemek az ő érzelmeit.

Ti vitatók ki függetlenségünket, ti voltatok elsők, kik a műzümáni megvétel szuperlatívusának szuperlatívusával fordultok el a volt csernigrádi pasalik kannibáljaitól, mikor a szent korán 99,999-ik szurája ellenére emberhust főztek a konyhájukon, a mi kadisai véreink húsát, hogy abból véres lakomát üljének.

Ti, a pecsenyék, kikeltetek a pöfögő bográcsokból, a zsirból (egy hang a tömegben, „Talán a zsirból?“) igen, a zsirból-zsirból és meggették a kannibálokat!

Megették Kizilin vojvodát s az ő Tibi fiát, a kis fehérküdmönös kújont, aki vérben dolgozott már is a kormányzóság konyháján! meg Isztamber vicevojvodát, átkozom a nevé, ezt a kannibálvezért, aki engem is meghitt a lakomára, de akitől műzümáni megvételém szuperlatívusa szuperlatívusának szuperlatívusával fordultam el akkoron nyomban, oda kiáltván neki az én férfias hangommal:

Köszönöm, emberhussal nem élek!

Oh, nagy és magasztos pillanat ez a mostani. Pecsenye ölelkezik pecsenyével, zsir a zsirral s mi itt sirunk in a zsirból kikelve az erkély alatt, örömkönyveket sirunk, hogy a mi sirunk felpattan, zsirunk egész épségében megmaradt és megkenhetjük vele függetlenségünk napját, hogy fényben tündököljön!

Tündököljön ez a nap örök időkre a Zima Feriz ábrázatában Kadisa függetlensége fölött a ma hajdan ez a földi nap megtér a tufaba árnyékába pihenni — akkor balzsamozzuk be az ő fejét

és arccal keletnek helyezték a mi házi oltárunkra, hogy emlékeztelő legyen arra a korra, amikor ez az arc is pecsenye volt, mely zsirjából (egy hang: talán zsirjából) hát legyen, a zsirjából kikelt, hogy kannibálokat egyen.

Nagyfejtűnk! Éljetek, sokáig éljetek!

Nagyfejtűnk, éljetek! Sokáig éljetek!

A tömeg, a kormányzósági épület tömör fala elkapta a hangot és ezerszeresen verte vissza a vak éjszakába. A tam-tam fülsekkeltő zenéje tuszt vert a rivalgásba, amelynek elültével Kadisa főbírája, Sádi Kádi, Zima Feriz bej sugása nyomán következőleg felelt:

„Igazhitű mozilmeinek és hitetlen gyaur kutyák!

Az én kedvelt hívem, Antósz Loja effendi beszéde örömmel töltötte el a mi atyai szívünket.

Efőgadjuk hódolatokat és kedves jelét. Vagyunk, amik vagyunk, ha pecsenyék is, de nem vepecsenyék, hanem száonával spékelt szűszűltek. szűzkezi kezelői a közvagyonnak, amelyet ezután is mindenkor csak az esetben fogunk elajándékozni, mikor kedvünk tartja.

Egyebekben pedig fel fogjuk olvasztani a hozzánk érkezett szultáni fermánokat.

Nyissátok meg fületeket, vegyétek be a szót és ahoz alkalmazkodjatok az ébaggattát, mert külön nem nemcsak olyan pecsenyék leszünk, akik meztűk a pasalik kannibáljait, hanem olyanok, akik az apró pecsenyéseket is felajljak.

Figyeljétek hát, vakapátok!“

Figyeljétek hát, vakapátok! hangzott az intés és az alatt izzadságban úszó pecsenyésekék fügyellemmel hallgatták a következő fermánok kulirde-tését:

I.

„Igazhitűek és gyaur kutyák!

Kegyes atyai szívvel tudaljuk veletek, hogy a mi őszinten kedvelt hívnket, a pecsenyék közt császárszéletnek mondható Joaovics Karvaly el Setét ezennel a szabad és független Kadisa vojvodájának nevezük ki, évi 6 000 000 pára fizetéssel, melyet mindenkor rezpéndben tartozik sajátkeztűleg kivenni a kadisai állami adópénztárból.

ellenjegyezte:
Hrbath Gyöla,
pasa.

Feriz Jusszuf,
padisah.

II.

„Igazhitűek és gyaur kutyák!

Tudjátok meg ezennel, hogy élethossziglani főbírátok a pecsenyék pecsenyéje, Sádi Kádi lón az én kegyelmeimből. Tehet-vehet veletek tetszése szerint, mert élet és halál ura fölöttetek.

ellenjegyezte:
Hrbath Gyöla,
pasa.

Feriz Jusszuf,
padisah.

III.

„Igazhitűek és gyaurok!

Főfő-mindenegyebnek Zima Feriz bej, a kadisai cigánypecsenyét nevezem ki. Vojvoda és főbíró az ő szemével lásson, az ő füleivel halljon. mert ő éleg szemes és éleg füles is ahoz, hogy közeleink szolgálgjanak e testrészei. Ti pedig, boruljatok le előtte és esőköljátok meg alázatosan az ő sarui talpát.

Akarom és parancsolom!

ellenjegyezte:
Hrbath Gyöla,
pasa.

Feriz Jusszuf,
padisah.

A tömeg leborult az erkély alatt, a fáklyákat halomra hanyát s felcsopatt a láng az erkélyhez, melyen elől, egymásba fogozva állt az új kadisai szentharomság:

Joaovics Karvaly el Sete, Zima Feriz és Sádi Kádi, körülövezve a tereből kiható lámpavilág díszsugarától.

Igy ünneptelék Kadisa függetlenségét a Hedsira 1638tik évében.

KOPE

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Mátófy Ferenc.
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

Hivatalos hirdetmény.

A jövő 1891 ik évi január hó 1—10 napjig országazerte s így Szentes városában és külhatárában is általános népszámlálás fog megejtetni.

A népszámlálást az ezzel megbízott s az egyes területekre már beosztott számláló

ügynökök végzendik, kik az egyes házakhoz szükséges feljapokat ott kiosztják, illetve magukkal vivén, a lakosság bemon-dása alapján kiöltik. E népszámlálás adóösszeirással semmi összefüggésben nincs, s eután a népesség azon számát van hivatva kideríteni, mely 1890 december 31-ének éjjelén tényleg létezik, vagyis ebbe csak azok lesznek felveendő, kik 1891. év január 1-e előtt életben voltak, tehát nem lesznek felvéve azok, kik december 31. után születtek, ellenben felvétetnek azok, kik január 1 je után halnak el.

A fentiek után azon komoly figyelemzetést intézem a lakossághoz, miszerint a náuk megjelendő számláló ügynököknek minden tekintetben készségesen felvilágosítást adjanak, s a valóságok megfelelő állapokat mondják be, mert ellenesetben valótlan bemonadásuk miatti törvényes következményeket viselni fogják.

Kelt Szentesen, 1890. december 19.

MAGYAR JÓZSEF,
tanácsnok h. polgármester.

Miért kedvelik annyira a
Horgony-
Kőépitő szerkezyeket?
Mert nem válnak ártótelenné egy néhány nap múlva, mint a többi játékszer, hanem a gyermekeknek évek hosszú során át mulató és oktató foglalkozási szerl szolgáltnak, és a hosszú időtartamot tekintete vére a legolcsóbb játékszer. Továbbá, mert az igazán pompás minták utánépítése s szőlőnek is kellemes mulatságot szerez és minthogy mindegyik szerkezy szabály-szerűen kiegészíthető.

◀ A H ▶
egy kevésbé értékes utánzás vétele által nem akarja maga magát megcsinalni az utasítsa vissza minden szerkezy melynek csomagolásán czégünk valamint gyári jelvényünk „a veres Horgony“ hianzik. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

RICHTER F. AD. és tsa., BECS,
Nibelungengasse 4.

Varrógép-eladás.

Alólírott tisztelettel értesítem a nagyérdemű hölgy közönséget és azon iparos urakat, kiknek varrógépre van szükségük, hogy nálam mindenféle legújabb szerkezetű

varrógépek törlesztés útján is beszerezhetők. Varrógépeim a legkitűnőbb gyártmányok és jótállás mellett azonnal át is vehetők.

Szentesen, 1890. november hó

tisztelettel:

Zsoldos János,
női ruha-készítő.

MARIACZELLI

gyomorceppelk

készíte H. BRADY C. védjeggyel bíró, cizmet győgyeztetésében Kremsierben (Moravaszeg). Elismerett kitűnőségű, gyomorépitő és elevenítő hatású győgyeszer emésztési zavarok esetében. Csak a mellékelt védjeggyel és ábrával ellátott készítmény valódi. Egy üveg ára 40 kr., nagy üveg (kétteszer) 70 kr. Az alkotó részek nyilvánosságra vannak hozva. Győgyeszerárakban kaphatók.

30-0

8 érdemerem!
A legjobbknak elismert
Kéziharmonika
kapható
Trimmel N. J.-nél
Bécsben
VII. Kaiserstrasse 74.
(Lövonat megállóhely a Burgvonalon.)
Nagyraktára minden hangszereknek.
Kifogástalan készítmények és olcsó árak.
Árjegyzék ingyen.

Eladó vagy kiadó ház.
Alulírott I. tized 226. sz. háza 3 szobával, konyhával és étéskamrával, továbbá külön kiadható szobából és konyhából álló épület, lugos-szőlős kerttel s egyéb melléképületekkel jövő évi szt. György naptól fogva jutányos áron s kedvező feltételekkel eladó vagy kiadó.
Szentes, 1890. dec. 5.
Balázsovits Norbert,
gimn. tanár.

Fábián Armin kárpitos és bútorkészítő Szentesen, egy jó házból való fiu

TANONCZUL
azonnal felvétetik. 2-1

A SOLAUC-I APÁTSÁG (Francia-Ország) Donu MAGUELONNE, prior Főtisztelendő Benedek rendi atyái

Fogvize, Fogpora és Fogpastája

2 arany érem 1856. London 1854. A legmagasabb kiüntetések Feltalálta az 1373 ik éren BOURSAUD Péter prior által.

« A főtisztelendő benedekrendi atyák fogvizeinek használatát, napokint néhány cseppet vízbe véve, megakadályozza és gyógyítja a fogak elvességet melyeknek felismerését és szilárdíogat kölcsönöz, a mennyiben a fogvizek tisztaságát és teljességét egészen megváltoztatja.

« Szolgálatot tesznek tehát orvosoknak, midőn őket ezen régi és practicus készítményekre figyelmeztetik, melyek a legjobb fogvizeszt és a fogfájás ellen egyedül óvszert képezik. »

A ház eladó 1887 ben. BORDAUX
Kapható minden nagyobb illatszertárban is utólag kereskedésben.

SEGUIN 106 & 108, rue Croix-de-Segny

Sarg Glycerin fog-Crém-je,
A fogak szépsége Rövid használat után nélkülözhetlen fogtisztító szer

KALODONT
Orvosrendőrileg megvizsgálva.
Uton nagyon praktikus. Illatosan udító.
A leggyöngédebb fogzománóra is ártalmatlan.

Jegyzet: Németországban, Franciaországban stb. a legnagyobb sikerrel behozva, úgy az udvarnál, valamint a magas körökben és a leggyorsabb polgári családnál használatban van
Kapható a gyógyszerárakban, darabonként 35 kr. 50-16
Szentesen: id. Várady Lajos gyógyszerárban.

HIRDETME NY.

Van szerencsém a n. érd. fogyasztó közönség becses tudására hozni, hogy a Betlehem-utcában-saját házamban levő s eddig is jó hírnévnek örvendő sütőüzletemet ujonnan berendeztem és a budapesti hengermalom, valamint a szentesi részvénytársaság műmalmával hosszabb időre kötött üzleti összeköttetés folytán abba a kedvező helyzetbe jutottam, hogy az eddiginél sokkal finomabb és jóval nagyobb süteményeket leszek képes a rendes folyó árakon készíttetni. Ugyazintén naponként ezentul is kapható namal és a kereskedésekben frissen sült barna és fehér házi-kenyér kilója 8 és 10 krral számítva.

Végül b. tudomására hozom a n. érd. közönségnek, hogy III. tized 9. szám alatti főközlettem süteményeimet ugyanúgy állítja ki, mint főnözetem s hogy mindkét sütőműhelyemben egész napon át, mindenféle sütitést elvállalok.

Szentesen, 1890. dec. hó
3-3

tisztelettel:
Reichenbach Jakab,
sütőmester.

A Pesti Hirlap 40,000 példányban jelenik meg.

Legelterjedtebb, legkedveltebb és amellet legolesobb magyar napilap.

PESTI HIRLAP

Kormánytól és pártoktól független, demokratikus irányu politikai napilap.
Szabadselvűség és függetlenség minden irányban: ez a jelszó, melyhez hű maradt, immár 12-ik éve, mindig; s hű marad ezentul is.
Közkezdveltség tekintetében vetélytárs nélkül áll. és kétségtelenul a legkövebb és változatosabb tartalmu az összes napilapok közt.
Zenemellékletet egyedül a «Pesti Hirlap» ad előfizetőinek.

Osszes előfizetőinek karácsonyi ajándéku egy fényesen kiállított nagy képes naptárt ad 1891. évre.

Mtatványzamatokat egy levelező-lapon nyilvánított óhajra egy hetig Budapest, Nador-u ca 7. sz. Előfizetést kezdeni a hó bármely napjától lehet.— Az előfizetési pénzek a „Pesti Hirlap” kiadóhivatalába küldendők.

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt. Fél évre 7 frt. Negyedévre 3 frt 50 kr. Egy hóra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.
Összetevésztések kikerülése végett csakis PESTI Hirlap irandó cím gyanant.

Üzleti értesítés.

Tisztelettel hozom a nagy érdemű közönség becses tudomására, hogy egy dús tartalmú alkalmi bevásárlásom folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ez időnyre kellő legújabb női és férfi gyapjú és félgypapji szövötteket, parket, calmük téli kendők és a legdúsabb választékban karton és szaténokat, valamint másnemű mosókelméket a legfinomabb rumburgi kanavász és vásznakat gyári áron szolgáltathatok ki.

Egyidejűleg ajánlom fűszer árú raktáramat, melyet a legfinomabb árúkkal láttam el, úgy hogy a nagyérdemű közönség szükségleteit kifogástalanul földözhetem.

Ajánlom végül dísz temetkezési vállalatomat, melyben 2 forintos temetkezésektől kezdve a legnagyobb dísz temetkezések rendezéséig tisztelt veömim minden kenyelmet megfelelőleg elvállalom a legelőbb árszámítás mellett.

Mire a n. é. közönség becses figyelmét felhívni és eddig tanúsított pártfogását részemre továbbra is kérni bátor vagyok.

Szentes, 1890.

Mély tisztelettel:

10—5

NYIRY GERZON.

A központhoz közel, esetleg a Kurca-parti utczában, (napjai)

iroda-helyiségül

bütorozott szoba keresterik. — Bivebb felvilágosítást nyújt a kiadóivatal.

Minden könyvkereskedésben

megrendelhető a pályadíjat nyert és 20 kiadást ért műve dr. Müller egészségügyi tanácsosnak

a meglazult ideg- és férfierőről.

Portmentesen, bortétkba zárva 60 kr. értékű postabélyeg vétele után szét-48—45 küldi:

Brendt Eduárd, Braunschweigban

Kiadó lakás és bolt-helyiség.

Dr. Pollak Sándor I. t. 231. sz. házában egy 4 szobából, konyha, kamra, éless-kamra, pince és padlásból-álló lakás, úgyszintén a dr. Pollak és dr. Reis fele I. t. 247. sz. házában egy bolt-helyiség 1891. április 24. iktól fogva kiadó. 3—3

A PSEPHOFER J.-féle

gyógyszertár

BÉCSBEN, I. KERÜLET, SINGERSTRASSE 15. SZ. A.

„ZUM GOLDENEN REICHSAPFEL“.

Vértisztító labdacsook,

ezelőtt általános labdacsook neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig látzik betegség, melyben ezen labdacsook csodás hatást az ezereszeresen nem bizonyították volna. Eztidek óta ezen labdacsook általános elterjedésnek örvendnek és alig van egy család, melyben ezen kitűnő házi-szerből készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezek labdacsook házi-szerül ajánlatnak minden oly bajoknál, melyek a rossz emésztésből és száraz ködésekből erednek: mint epe-zavarok, májbetegségek, vértelulások, aranyér, bőrtelenség s hasonló betegségeknél. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak veseregényes s az abból eredő bajoknál is: így sápkórnál, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacsook oly könnyen hatnak, hogy a lecsékélyebb fájdalmakat s m okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetők.

A számtalan hálaíratból, melyek a labdacsook fogyasztói a legkülönbözőbb betegségek után egészséggük visszanyerése folytán hozzánk írták, ezen helyen csakis néhányat említnék azon megjegyzéssel, hogy mindenki, a ki ezen labdacsokat egyszer használta, megvagyunk gyógyódva, azokat tovább fogja ajánlani.

Schlierback, 1888. október 22-én

Tekintetes Úr!

Alfúrt kéri, hogy felette hasznos és kitűnő vértisztító labdacsoiból ismét 4 csomagot küldjen sziveskedjék

Neureiter Ignác, orvos.

Hrasche, Flódnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.

Tekintetes Úr!

Isten akarata volt, hogy az Ön labdacsoi kezám közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom. En gyermekágyban meghűltem, o yan-nyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végzeni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az Ön csodálatraemelt labdacsoi engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg önt ezért ezer-szer. Nagy bizalom van, hogy ezen labdacsook engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáltak.

Kniűc Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mályen tisztelt Úr!

A fegfőrröb köszönetemet mondok Önnek 60 éves nagynémem nevében. Az illető 5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vizkórságban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondtam, midőn véletlenül egy doboz t kapott az Ön kitűnő vértisztító labdacsoiból s azoknak állandó használatára folytán tökéletesen kigyógyult.

Legfőbb tisztelettel

W-inzettel Josefa.

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. március 27-én.

Tekintetes Úr!

Alfúrt ismételen kéri 1 csomagot az Ön valóban hasznos és kitűnő labdacsoiból. El nem mulasztatom legnagyobb elismeréssel kifejezni ezen lablacok értéke felett és azok, a hol csak alkalmam nyílik a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszészerinti használatára Önt ezennel felhatalmazom.

Teljes tisztelettel

Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, Szilézia, 1886. okt. 8-án.

T. Úr!

Felkértem, miszerint az Ön vértisztító labdacsoiból egy csomag 6 dobozzal küldjen sziveskedjék. Csakis az Ön csodálatos labdacsoinak köszönhetem, hogy egy gyomorhajtól, mely engem öt éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdacsook nálam sohasem fognak kifogyani, s midőn legfőrröb köszönetemet kifejezem, — vagyok tisztelettel

Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacsook csak a Pserhofer J.-féle, az „arany bírodalmi almához“ címzett gyógyszerárban, Bécsben, I., Singerstrasse 15. sz. a készíttetnek valódi minőségben, s egy 15 szem labdacso tartalmú doboz 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmazatik, 1 frt 05 kr. ba kerül; bérmentelen utánvéttel küldésnél 1 frt 10 kr. Egy csomag-nál kevesebb nem küldetik el.

Az öszeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban postautalványval eszközlöttetik) bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 75 kr., 2 cso-

mag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr. és 10 csomag 9 frt 20 kr. ba kerül.

NB. Nagy elterjedtségük következtében ezen labdacsook a legkülönbözőbb nevek és alakok a att utózatoknak; ennek következtében kériük csak a Pserhofer J. féle vértisztító labdacsokat kö utalni és csakis azok tekinthetők valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névalírásával l-kete szímben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös szímben van ellátva.

Amerikai köszvénykenőcs, gyors és biztos hatású, legjobb szer minden köszvényes és csúszó bajok, u. m.: gerinc vagy általános, tags-aggatás, ischia, migraine, ideges fogfájás, főfájás, füszaggatás s. b. stb. ellen. 1 forint 20 kr.

Tannochinin hajkenőcs Pserhofer J.-től. Évek hosszú sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobban elismervé. Egy elegánsan kiállított nagy szelencével 2 forint.

Általános tapasz Stendel tanártól. Utás és száraz által oozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjkucak, sebes- vagy gyulad-mell vagy más ily bajoknál, mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tőgoly 50 kr. Bérmentes 75 kr.

Fagybalszam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos ta-rokra és minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismervé. 1 köcsöggel 40 kr. bérmentes 65 kr.

Útifűnedv egy általános ismert kitűnő házi-szer hurut, rekedtség, gőrsés köhögés stb. ellen. 1 üvegcske ára 50 kr. 2 üveg bérmentes 1 frt 50 kr.

Élet-esszencia (prágai csöppek), megrontott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő házi-szer 1 üvegcsével 22 kr., 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Bullrich A. W.-től. Kitűnő házi-szer a rossz emésztés minden következményei, u. m. főfájás, szédülés, gyomorgörös, gyomorhív, aranyér, dugu stb. ellen. 1 csomag ára 1 frt.

Angol csodabalszam. 1 üveg 50 krajcár.

Por a lábizzadás ellen. Ezen por megszüneti a lábizzadást s az általt képződő kellemetlen szagot, ópen tartja a lábbelt és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentes 75 kr.

Golyva-balszam kitűnő szer golyva ellen. 1 üveg 40 kr., bérmentes küldéssel 65 kr.

Helső vagy egészség-só kitűnő gyógyszer, gyomor-hurut és minden a rendetlen mész esből származó bajoknál. 1 csomag 1 frt.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül az osztrák lapokban hirdett öszes bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegesség raktáron vannak és a készletben nem levők gyorsan és olcsón megszeretnek. — Postai megrendelés a leggyorsabban eszkozöltetnek, ha a pénzösszeg előre beküldetik; nagyobb megrendések utánvéttel küldetnek. — Bérmentes csakis oly esetben történik a küldés, ha az öszeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek.

A „SZENTES és VIDÉKE“

KARÁCSONYFÁJA

A tudás fája.

Karácsonyi gondolatok.

Karácsonyest közelgett. — Lassan-lassan homályba borult a vidék — erdő-mező gyémántos dérköüntöse csillogott keresztül a sejtelmes homályon.

A gyermekekkel az ablaknál ültem; elbeszéltem nekik a karácsony történetét s most szerették volna látni: mint száll alá Ur Jézus a mennyégből.

Odakint mind-inkább terjeszkedett az éj sötéteje. Előbb egy-két csillag gyult ki az égen, aztán elnyelte őket a tornyosuló felhős előbb gyéren, majd szapora sűrűségben pilinkélt alá a hópihéék sokasága, megannyi apró fehér csillagként.

Mély sötétség fogott körül. A szomszéd szobában a karácsonyfát készítették elő — s a kedves gyermekhad, megunva a várakozást, körém tolongott és meséket kért. Mesét mesére elmondtam nekik — aztán egyszerre csend lőn. A szomszédos szobaajtó hasadékán át egy-egy fényugár villant be hozzánk. A gyermekek halkán susogtak a bekövetkezendő gyönyörűségről s én — ez óra rejtelmes költészetétől megkapatva, elmerülve az álomvilágba: mesét mesére újra átgondoltam, végigéltem.

Ime Hófehérke, akit gonosz mostoha űzött el hazulról, a hét törpe oltalma alatt. De a mostoha, varázstülkre segítségével kitudja hollétét és fésűvel, fűzőszúrral törte élete ellen. De csak a *mérgeszt almával* sikerült gonosz terve. Ránézve gyönyörű sárga-piros, ez az alma romlást rejt magában, bánatot szül.

És Egyszemecke, Kétszemecke, Háromszemecke felmerül előttem erdei kunyhójában. A kunyhó előtt szép *almafa* áll ezüst levelekkel, aranyos gyümölcsessel. Ez az almafa Kétszemeckéé volt és kedvenc kecskéje tetemből sarjadt, melyet irigy testvérei öleket meg. Az ezüst levelet, arany gyümölcsöt csak néki adatott letépni; de az ebből támadt fény és gazdagság sok gonosz szót, még több üldözetest hozott reá.

Hogy vissza-visszatér a bánat, a szenvedés és gyötrelmem minden mesén át!

Ime Marlinka, a mandulafa alatt állva, ahogy kis öcsését siratja. Gonosz mostoha-anya ölte el és saját édes apja ette meg a szegényt. Egy reggel a mostoha anya szép *piros almát* ajándékozott Marlinkának s azt mondta, hogy az öcséce meg maga válasszon ki magának egyet a ládából. De a ládának nagy nehéz fedele és még sulyosabb lakatja volt. „Jöjj velem, szólt kisöcséce és tartsd

a láda tetejét, amíg almát választok!“ És ahogy a kis fiú behajolt a ládába, a gonosz mostoha eleresztette a láda tetejét és — krr! lecsappant, elvágta a gyöngye törzstől a szép gyermekfejét, mely oda gurult az almák közé.

Sajátságos érzés cikáz át az agyamon. A bű, a bánat . . . mindennél *egy alma* idézi fel. Hát mindég szerencsétlenséget kell okoznia az almának? — Miért?

Gondolataim delejes erővel szövődnek ez új szálhöz, amely visszavezet messze, messze óskorba.

Az idők őseredete eleventül meg előttem: az édenkertet látom. Éva ott áll az almafa alatt, kezében a tiltott gyümölcs, míg oldalt tőle a kígyó tekerődzik. Esti szellő suhan át a tájon és „Átok!“ zúg keresztül egy sikoly az űrben . . . „Átok!“ zizeg a falomb a kísértők fölött. A sziklák elkapták a szót, hogy ezerszeres viszhangban adják vissza; „Átok! Átok!“ . . .

És az az átok kegyetlenül, borzalmasan beteljesült. Az éden harctérré változott, melyet a vesztett üdvösség fölött sopánkodók vágyakozó sohaja, a küzdő emberi kreaturák tompa nyöszörgése tölt be. Az emberiség szétszórva, szokásban, nyelvben egymástól idegen. De a figyelmes fül, halkán, elhalóan bár, kiérez a zúrból egy érthető susogást, az ő, közös bölcsőre emlékeztetőt.

Az *almával* dobta Éva közenk az átkot; a tudás fájára való emlékezés nehélen halt ki teljesen és többé-kevésbé tisztult formában, mesés előadásban kitüntetni a tudás *almáján* nyugvó átkot, mint egyetlen más isteni alkotáson sem.

Igy játszik az *alma* végzetes szerepet nyugot mivel népeinél; de keleten is mese él a nép ajkán Aladin három aranyalmájáról, melyet a titokzatos pincéből hozott fel s mely reá sok szerencsétlenséget hozott.

Gondolataim kutatva mélyednek a multba — mithologia és rege sok szerencsétlenségről szól, mit alma idézett fel.

Ime Tell Vilmos, aki fia fejeéről lelővén nyíllal az almát, ezzel nemcsak lélektanilag talányszerű jelét adja az apai szeretet fogyatékosságának, de cselekedetével gyáva, tehát alattomos zsarnoki szolgává görnyed.

Az Edda-mondában is ott van az *alma*. Iduna, az aranyalmák őrzője, miknek élvezete örökifjúságot biztosít az isteneknek, tizenegy arany gyümölcsöt ad a kérőnek, hogy Gerdát elcsábítsa, aki Skirint nem akarta meghallgatni, mikor nevében a kezéért versengett.

Még gyakrabban találjuk azonban az almát a görög mondakörben.

A heszperidák kertjében áll a csudafa, melyet Géa Hérának nászajándékul hozott. Merő arany a fa lombja, ága, gyümölcse. Bájos nimfák, a heszperidák voltak ápolására rendelve, de az *arany alma* nyalánkságra csábította őket és búnhűdésül onan túl borzalmas sárkány őrzi a fát éjjel-nappal.

Majd meg Átlász őrzi a fát. Tuíja, hogy Zeusz egy fia fogja tőle gyümölcsét elragadni. — Perzeusz visszatér a gorgonoktól és rövid pihenőre vendégszeretetet kér. Átlász, megemlékezve a régi jjslatra, mint hű sáfár, megtagadja kérését. S im, az e miatt felbőszült Perzeusz haragja, Medúza fejének feléje fordításával, élettelen sziklává változtatja át.

Megjelen Herkules. Csel és ravaszág összejátsszanak. Átlász a vállára akarja felsegíteni az égboltot, melyet emelnie kell és ajánlkozik, hogy leszaggatja a heszperidák almáit. Herkules látszólag bálványozik, de mikor Átlász az őrizetere bizott és elrabolt idegen kincsessel visszatér hozzá, valami trüggyel rábeszéli, hogy vennie át terhét egy pillanatra; de alig történt ez meg, Átlász vállán hagyja a terhét és ő maga elröplül, magával vive a rablott almákat.

És Atalantát, az argivi szüzi vadászótn vajon nem azzal győzi-e le a versenyfutásban Hippoméneusz, hogy ravasz módon három aranyalmát gördít útjába?

Nereusz leánya, Thetisz és Tesszália királya Peleusz menyegzőjüket ünneplik. Az istenek mind hivatalosak a fejedelmi nászhoz, a civódás istennője: Érisz kivételével. És Érisz, dacára mellőztetésének, elhossa ajándékát: egy aranyalma „*A legszebbnek*“ felirattal gurul be a terembe a vigadók közé. Irigység, visszavonás keletkezik erre. Mindenki istennő magának követelné az almát. Zeusz a pástor Párizsa bizza az elhatározást, ítéljen ő: kié legyen a szépségdíj és az ifjú Afrodité választja. Ezzel örökös gyűlölség kél az Olimp istenei közt és azon a napon, amelyen a trójai háború legvitézesebb hőseinek, Achillesnek szülői menyegzőjüket ünnepele, Érisz almája idézi elő szép Helena elrablását, mely Európa és Ázsia népei közé a legborzalmasabb dúló háborúk úszkát dobja. — Így szól a monda.

Aztán feltűnik előttem a régi, régi történet, mely Diána templomában játszódott le. Ktezilla, a szüzi istennő egy papnője visszautasította kiállhatatlan kérését, Hemo-párszt. S im, ahogy egy napon a szokásos áldozatot mutatná be az oltáron, a visszautasított egy szerelmisküvel megírtórt almát gurít be a szentélybe. Gyauatlan veszi fel Ktezilla az almát, olvassa el hangosan

a végzetes szavakat . . . egy eskü, mely az istennő templomában hangzott el, megöröhetetlen . . . Ktezilla kövte van, követnie kell Henoprészt és ezzel csendes boldog ságt nagy lelkibánatra cserélt fel . . .

Megborzongtam. Szemem a sötétbe bámult, mereven, áthatóan. Mindenütt a bosszú, büntető istenség kezét érztem — mindenfelé büntetlen bünt és bűnhődést . . .

Egyszerre vakító fényzöld fog körül. Főliadok mély álmomból. A szomszéd szoba szárnyas ajtaja feltárta, a gyermekek a csodálat kiáltásával özönlének be és:

„Ime eljött az Ur napja —” hat fel az ének a tündökölő karácsonya ágai közé.

De mi ez? Szemetem egyszerre káprázat fogja el. A karácsonya zöld ága boga közül . . . almák aranyozott és piros almák csillognak telel! . . . Tehát itt is átok és romlás?!

De ime felharsan az ének:

„Bűn által romlott a világ,
Ur Jézus által helyre állt . . .”

Igen, Ur Jézusban támadt minden teremtmény — támadt a mi megváltónk. Átváltoztatta a halált életté, a bűnhődést boldogsággá, az átkot áldásra.

Szívünk, ajkunk tularadó boldogságbán vegyül hangjával a dicsőnekbe:

„Dicsőség az Urnak a magashán,
Békesség az embernek a földön!”

B.

Memento mori.

Rajz.

Írta: Nagyvárosi Székes.

Órzi, a gazdasszony látujhegyen lopózott az ajtóhoz, egyik fület a kulcslyukhoz tartotta, besandított félszemmel és úgy amint jött, lassan visszament az előszobába, hol egy kopottas külsejű fiatal ember várakozott. — A térsúr íthón van, de ne tessék most háborgatni, mert ma reggel megparancsolta, hogy sekit se eresszek be hozzá, — mondta, kötevények a csészkével babrálva.

— De mikor ökvettél beszélnem kell vele! Jelentsen be hamar! — türelmetlenkedett a fiatal ember.

— Jaj kérem, nem lehet! hiszen tudja már, hogy milyen a mi gazdánk. Ha megszegném a parancsát, rögtön elzavarna a háztól.

— Mondom, hogy beszélnem kell vele! — ismétlé nyugtalan arccal a vendég.

— Akkor menjen be hozzá maga, én ugyan be nem jelentem, szólt féltékeny Órzi és sarkon pördülve, ott hagyta az erőszakos embert.

Kéry Miklós, a dúsgazdag aglegény valami újságot olvasott, mikor egyszerre halk kopogás zavarta meg szórakozásában.

— Ki az? — kérdezte nyers hangon, tekintetét az ajtóra szögezve.

— Én vagyok bácsi, szólalt meg kívülről egy ismert hang, mire felnyitott az ajtó és Kéry Kálmán, az öreg úr unokaöccse s egyszeresmond nevelt fia, belépett.

— Bocsanat bácsi, hogy zavarom . . . — Semmi bocsanat! vagott szavába az öreg — hát mi a baj?

— Nagy bajom van, kedves jó bácsikám! sóhajtott Kálmán, nagyon beteg a feleségem, a két kis lányom meg már tíz nap óta himlőben fekszik!

— Himlőben? hm! . . . Hát doktor vagyok én? Hát segíthetek én a bajukon?

— Igen edes bátyám, csakis ön az a ki segíthet. Nincs módom rá, hogy doktort hívjak, hogy a patikára költsek. Nagyon szépen kérem, adjon elsőjéig tíz forintot. Lássan, nincs kenyer a háznál s hideg szobában vannak az istenadttak . . .

— Tíz forintot? Hm, hm! . . . Honnan vegyek én most tíz forintot? Hát kincseshányá vagyok én, vagy bankár, avagy bankócsináló? Hányszor adjak még pénzt?

Hát nekem ki adott? Nincs nekem hallod, egy fityingem sincs! Egyébiránt eleget adtam már! Nem elég, hogy a kétszáz forintos váltótad kifizetem? Kibált az öreg szörnyen hadonászva.

— De kedves bátyám, csak elsőjéig kérem.

— Ahán! elsőjéig, itéletnapjáig! Fizzetted már vissza csak egy krajcárt is a mit adtam?

Kálmán szótlanul, lesütött fővel állott a szoba közepén. Érezte, hogy bátyjának igaza van. De mikor abból a harminc forint havi fizetésből olyan keservesen lehet megélni családos embernek. Oh, ha a jó isten egyszer megsegítheti s a hivatalában előléptetik, majd másképp lesz minden! . . .

Újra szólni akart, hogy kiengesztelje az öreget. Hísz ha ő nem segít rajta, mi lesz azokkal a szegény gyermekekkel?

A mint feltunyította a száját, megint fel foryant az öreg ember.

— Nincs! nincs! Nem vagyok én isten, se miliomus, hogy örökkön örökké péuzzel béleljelek!

— Bátyám! csak most egyszer, egyet len egyszer! Nem tudok hová lenni, kihez folyamodni! Szegény feleségem már majd kisérija a lelket a betegágyában.

Az öreg embert dehogya hagyta békén a dénom Most jó alkalma volt egyet csipni ezen a nyavalyos népségen. Ugy kell nekik, mert esküdtek meg boldujába, semmire, csupa szerlemlere.

— Ejnye, ejnye, az elkényeztetett nagyságos asszony! Hát már nem eri be a szerelemmel? Probálja csak, gyógyjon meg az edes csókoktól . . . És gyógyítsa meg vele a pereputtyát is! . . .

— Hallgasson! . . . Ne pnyolódjék! . . . rivalt az örege Kálmán, nekibőszülve a dühtől, meg a keserűségtől.

— Mit, te még megieckéztetsz? Itt a lakásban, ahol senkise vagy? . . . Ta karodj életem, te hívány! odított a megbantott véség, színeből kikelve.

A szerencsétlen fiatal ember rá sem nezett többé, megfordult és kirohant, mintha égne talpa alatt a föld ebben a házban, ahol a megtestesült részvétlenség lakik.

II.

Néhány nappal öregebb volt már az öreg Kéry Miklós, mióta ez a dolog történt. Elmúlhatott vagy egy hét azóta.

A porcellán kályhában vígan lobogott, pattogott a tűz. A vasszívű aglegény kényelmesen pipázgatót nagy karszékében, az uccára nyíló egyik ablak mellett.

Halottas menet közeledett arra. Az énekes fiúk rákezdtek a szomorú énekre:

„Elhervadt életemnek vidám tavasza,
Enyészetre hajlott kelő szakasza” . . .

Az öreg kántor éies hangja kivált a többie közül a mint az ablak alatt el haladtak.

Kéry Miklós közelebb hajolt az ablakhoz, hogy lássa a gyászmenetet.

Az utca közepén egy paraszt kocsi haladt. A hátulsó ülésen egy fiatal pár borult egymás nyakába. Az asszony sirt, a férfi vigasztalta. Előtűk a halottas kocsi, rajta egy kicsiny koporsó, melynek hamuszínre testett oldalán ez a név volt elírva fekete betűkkel:

„Kéry Irénke, élt 3 évét”

Kéry Miklós összerakódott, mikor el olvasta a nevet. Az ő vérsége az a kis halott, az ő hidegszívűsége vitte a másvilágra!

E pillanattól kezdve úgy érezte, mint ha súlyos, nagyon súlyos teher feküdné a lelkén.

— Hát csakugyan meghalt! mormolta magában. Nem volt orvosa, nem volt orvos sága.

Ugy elsötétült vele egyszerre a világ. Hátrahagyottl a kerekre járó nagy karszékben, mely elkezdett vele forogni, hogy szinte beleszédült. Akármerre nézett, nem látott egyebet, csak azt a fehér kis halottat; nem érzett egyebet, csak egy nagy terhet a lelkiismeretén.

És minél tovább füzte gondolatait, leke

annál nehezebb lett. Eszebe jutott a múlt, mikor Kálmán az ügyvédi pályára készült, de ő már az első évben megvonta tőle a segélyt. Most már nagyon bánja, mert ha a fiából ügyvéd lett volna, nem kellene ilyen nyomorúságban tengődnie, nem kellene az adóhivatalban napestig kömölöni egy forint napidijért. Mindennek egyedül csak ő, az ő átkozott fősvévsége az oka. Pedig senki sincs közelebb hozzá, mint az öccse.

Bánja is, hogy olyan szigorú volt, no de talán még sokat jóvá lehet tenni . . .

Az egész éjet azzal a gondolattal virrasztotta át, hogy Kálmán családotól magához veszi. Ezzel kiengeszteli a sor-ot meg az istent. Egyikkel sem tréfál okos ember.

Masnap nevenapja volt, s a levélhordó már korán reggel bekopogtatott hozzá egy csomó üdvözléttel, melyek közül először is egy gyászos keretű levél után nyúl t. Kálmán irását ismerte meg rajta.

Nem haragszik há — gondolta magában. De azért remegett kezében az oló, a mit a borítékot felvágta. Azután megigazitotta orrán aranyfoglalatú szemüvegét.

Az üdvözölő sorok helyett ezt a két szót sikoltotta feje az üres papirus:

„Memento mori!”

Memento mori! ismétlé az öreg s érezte, hogy szívére lut minden csepp vére. A nagy karszék hirtelen újra elkezdte vele forgójátékat. A falon a képek magavevűtek s egyre sirtak, jajgatnak, kacagtak fülebe, mint egy kórus: „Memento mori!”

Az öreg emberre iszó, jó hatással volt ez a fokozódó deirum, úgy rémlett neki, mintha a holt gyermek is feikeit volna a sírba; s az örebe üt volna, amit soha sem tehetett meg ált. Most pedig azt jajgatja az is: „Memento mori!”

A feje zakatolt, mint egy gőzgép, melynek rugását csak egyetlen egy hang kiáltotta — a lelkiben. A gyász hangja volt az.

És Kéry Miklós mellett ebben a boszorkányvomas pilanthatban nem volt senki, aki vigasztalja; meg az isten sem volt többé az irgalmú istene ő neki.

A szék, a föld, az egész világ forgott, keringett az öreg emberrel, mindig jobban, mindig sűrűbben mirdadig, míg eszmé letlenül ki nem bukott beöle a földre. Na gyot puffant a padozaton, üvgesedő szemé előtt akkor is csak ez a két szó rezgett: Memento mori!

Azután egyet rugott még utóljára s azzal ledökte az előtte levő kis asztalkát, melyről szavaszét szóródtak a felbotatlan üdvözölő levelek.

Azok már nem mondhatták el neki tübbet, hogy az isten eitése meg számos éveken át . . .

A zöldben.

Rajz.

— Azt mondta, hogy eljön! . . . Itt várjak rá a kis erdő szélén, a szokott helyen . . . Mintha csak azt mondta volna: „jinnel aztán elkíséret a néptelen utcákon keresztül! — kiskapug, mert tudja, hogy az édesanyám nem tür őrri látogatól!” . . .

Mindennap ez a megszokott egyhangúság! . . . Végre is, mi az örögeért kívánczik a városi ember a zöldbe, ha ezzel az unalmas boldonsággal akarja megélni lelke tevékenységét?

Ákos műi türelmetlenkedni kezdett. Bajuszka-ját pödörgetve támaszkodott egy vén odvas fához, melynek néhány leháló zöld ágát idegesen csapkodta palánzával, hogy levelei összezúzva hullottak lábai elé.

— Eddig még semmi, éppen semmi A kicsike nagyon akaratos . . . remegve kúzdólik el előle karjaim elől s felteve őzri gyöngöd, rózsás arcát tüzes csókjaintól. Pedig az imádság szeret! . . . Tudom, hogy szeret! . . .

Szemé elé tartá tenyerét, hogy a holdfénynél a távolba tekintsen, ha nem jön-e a türelmetlenül várt kicsike?

Úgy érezte, hogy ez az unalmas bolondság kezd rá nézve nélkülözhetlenül válni, hogy ez a megszokott egyhangúság mégis bir némi változottsággal — ha az ember szerelmis

Nem! Az lehetetlen! Nevelés Ő, szerelmes ebbe a kis varrólányba?! S mégis úgy érezte, hogy valami ott a baloldalon megmozdult a gondolatla: megdobogtatta az érzelmei, mely fogva tartja a lelkét, a szívet, az ést és akaratot. Valami, ami színtelen arra készítette, hogy utána járjon a kívánni való lényeknek, emésztő látnak, kielégítetlen szenvedélyeivel.

Mari, az egyszerű, „kisvárosi varrólány kiforgatta egész lényéből az olesó diadalokhoz szokott, zöldre ránduló városi uracot. Megbambonázta szende nézésével, mely tüzi szeméivel: libulinceszte, megköttette csapongó gondolatát könnyed, ringó járásával, darázs természetével: elvakította dús, hollőfelete hajfonatával; elméltította a csesznyek egyszerű, cikornyátlan csacsogásával, mikor vidám lelke oda állt a márvány homlokra, mosolygó szemekbe.

Egy szegény, beteges, hőkát mellű, vékony szabólegény mutatta be neki valamelyik verőfényes vasárnapon, mikor a tavaszi napugár enyhé melegével az első rügyeket fakasztá s csapadár csalfággal bujkált a zöldülő lombon keresztül a rezkető ibolyákhoz.

A szabadba csalta őket az anyhe fuvallat, hogy az ifjú természet ölen élvezék mint jegyések a jövődől boldogság ártatlan előzét.

Ostoba, csodálkozó képet vágott, mikor az utánuk sentkedő úri gavallér, gyöngén érintve karját, félrevolta, hogy megkérdezze: „Ki az a gyönyörű teremtes?”

Abban a bámuló, bamba tekintetben, szánó mosolyban benne volt a felelet, amely azt látszott mondani:

— Szegény jámbor! még azt sem tudod, hogy ez az én imádott angyalom, akiért beleöltögetem az egész életemet a feszes magyar nadrágokba, zsinóros, pilykés dölányokba, hogy megállapítsam a jövődől boldogságát azt sem tudod, hogy ez az angyalk karát vezénylő égi tünemény az én jegyemem?

Sietve adta meg a felvilágosító választ, mintha ezzel a boldogságából elrabolt minden percért véradóval, szive vérenek adójával kellenék adoznia

— Ez, kérem, **Berkes Mari** — az én mátkám.

— Gyönyörű angyal!

György, a szabólegény mosolyra vont a vékony, sápadt ajkát, mikor büszkeségtől dagadó kébellel toldotta hozzá:

— Meghiszem azt!

— Nem lehetne szerencsém öt személyesen megismerni?

A szabólegény türelmetlenkedve vetett egy kémő pillantást a tolokodóra, aztán kurtán felelt:

— Lehetetlen!

Az úri nem tágitott, kéreim tekintett az elbizott emberre:

— De ha mégis?! Ha ön, szives jöndületétől kitelhetőleg pártfogolna?

— Az lehetetlen, tetszik tudni, mert a szegény fajta unokánéknék is megvan a maga zártköre, ahova még protekcióval is bajos bejutni

Marinak még különösen az anyja is irtózik az úri neptől, mert ő maga is egy úrnak lett az áldozatja, tudja! Hanem az már régi história

Az úri valami ellenvetést akart megkoczkáztatni, de György hadarva közbevágott:

— Mondom, hogy irtózik!

Nem tür semmi úri fajtát a lányka körül. Pedig hát akadai volna már nem egy úri szerencséje az én menyasszonyomnak

A szarnok féltékenység mellett a gögös hivalkodás beszélt belőle. A gyors beszédől ziháló köhögés fogta el, mely csaknem elfojtatta a nekilyavult legényt s így végre az úri is szóhoz jutott.

— De hisz kérem, én semmi rozsz szándékkal nem közeledtem a lányához. Pusztán vonzalomból, szörakozásból.

György, a bálványától elszakított fetisimódó módjára, egy sovárgó pillantást vetett az előrehaladt leány után és sietett végét szakítani e kellemetlen társalgásnak.

— Jó-jó, azt én mind elhiszem, de nem tehetek róla

Az úri, György kezét megszorítva tovább esdekelt az akadályok még jobban ingerelték.

— Néze, kérem! Legyen az én unalmas falusi életlemnek megmentője, mutasson be mátkájának, máskülönbem hozzáim méltó társaság hiányában, élvezek az unalomban Nevem: Lukács Akos ügyvédjelölt.

A társadalmi állás, a meleg, barátságos, őszintének látszó hang hatott az egyszerű, gyantatlan emberre. Meggőzte, hogy pártfogolni fogja. Igéretét hamar beváltotta. Estefelé hányveti búszkeséggel vezette be György, a szabólegény, Marinak boldog vőlegénye, jó ismerősét, Lukács Akost Mariék egyszerű, békés hajlékába.

Az ismeretség megtörtént, utána a barátság, majd a rokonszern jött. Teljes gondatlansággal engedtek mindannyian gyökeret verni, csak az édes anya hüszeme vette észre a veszedelmes lejtőt, melyre a futó ismeretség áttérelődött. Akos úri nem valami szivesen látott vendég volt onnantól a házól s ezt hamarosan észrevette. Igyekezett hát kérielni a szel anyát, kivált mikor kárpótlást nyújtott neki az esteli találkozáok a kis erdő szélén, ahonnet aztán hazakísérté a szép Marit egészen a kisküppig. Így fejlődött a viszony mind bensőbbé, míg a leány minden gondtala lassan, észrevétlenül egybeforrot Akos lényével.

Akos egészen a szívek, a szerelem logikájával gondolkodott, mikor az odvas fa alatt azzal álltatta el fétkelen vágya türelmetlenségét, hogy: „eljön, mert szeret”.

A szerető szív vonzódkó választott napjához, mely éltet, de sokszor elvakít. Szeret hevílni sugárainak melegével, mely oly gyakran égeti el az ártatlanság mögött a visszavonulékus hűdít.

A leányka karcsu természetét követve a távolban már kivehető volt az mindinkább kidomporodtak a hollőfényel, ahogy emésztő nyugtalanságban sietve közeledett a találkozáhely felé. Munka-adjánál ma sürgősebb volt a munka a szokottnál. Megkellett hát toldani a munkáiót egy órával. Egy kínos, gyötrelmetjes órával Most aztán edves sietéssel akarta utólrni azt a boldogsághól elvesztett órá. Mit sem törődött tömör fekete hajfonatával, melyek felhomlokát s természetes fűrtökben omolva homlokára, heárrnyekölték üde, bársonyos arcát. A lany májusi szellő ingerkedve játszott egy-egy makacs hajfűrtel. Piziny kezél dobogó szivére szorította, mely szerelmitáman verte a taktust a csicsérgő madárdal ütemére.

A bálvány nem volt a szokott helyen. Kémlve fűrkészte a ritkább fasorokat, a hollőfény által megvilágított ösvényeket, ha nem-e sétára indult az unalmas várakozásában? Sehol senki!

A szerelmelek kitaró őszítene azonban sokkal inkább ingerelte, semhogy ebben a hiletelenségben megnyugodva, távozna a kedves helyről. Kutatására indult. Biztatta a remény: hátha mégis? S óvár szemekkel vizsgálta a cserjék főlhomályát, a bokrok sűrű rejtekét, a fák szét ágait. Már-már reményt vesztre, csüggedve akart áttérni a hazafel vezető utra, mikor egy kemény férőhang, közvetlen mellette hatolt keresztül a természetes lombátoron s ijesztette halálra a félénk leánykát.

— Bakk! s utána két érős kar hajlította szét az ágakat mik a kutató szemek elől eddig elfődték s ez élő sövénykeretben megjelent Akos mosolygó arca a piruló leányka előtt.

— Megjédt, édes Marim? szólt előlőpve és gyöngédlen simogatta a leány kezét, melyet öntudatlan engedett át neki. — Olyan nagyon, nagyon nehezen vártam, s megfogadtam, hogy ezért a hosszas várakozásért megboszolom magamat.

A leány nem szólt semmit. Az ijedség nagyban lehűtötte azt az ismeretlen, vágyódó izgatottságot, mely még az imént is fogva tartotta s gondolatában önkénytelenül felkereste azt a szegény öreg asszonyt, aki szokatlan hosszas kinaradás miatt azóta bizonyosan türelmetlenül szaladgál ki a kapuba, majd az utcaszögletre, hogy jövelettel les-e. Majd meg ott jártak a gondolatok a gözpáras, alacsony szabhóműhelyben, a hol egy sápadt ifjú kis asztalka fölő görnyedve, lázas sietéssel tépi ki a hosszú főröket egy félig kész kabátból, mely egy boldog vőlegény esküvőjére a munkaórákon kívül, a rendes időn túl készül.

A ra a siető szegény szabólegényre gondolt, aki minden este elszokott hozzá látogatni, hogy büszkén beszélhessen az úri, ügyvédjelölt barátjáról, akinek kezében most az ő keze pihen.

Felocsúda gondolataiból, félve hunta vissza kezét a gyöngéd cirógatóstól s indulni készült visszaz a városba, de Akos karja erős gyűrűként fondótt e pillanatban karcsú dereka köré s elcsillant bíros ajkán a loppal adott első csók

Úgy szabadkozott ezzen erőszak ellen, hogy szinte tusának lehetett volna nézni.

— Bocssáson Akos úr! . . . mit gondol? . . . ha valaki meglát! . . . Anyám már régen vár . . .

Félig auttogva, az ijedség hangján, félig boszúságtól elfojtva, szakadozottan mondta ezt és küzdött — hiába

— Nem, nem! itt nem lát meg senki! Nézd, ebben e lugasban, ahol szerelmem auttoga a lomb szerelmem lehel a fűszál s madárdal zenője csendül a némaságba. Itt, e zöld bársony szőnyegen, térden állva akarok neked örök hűséget esküdni, beszélni szerelmemről Illegete Akos s erővel vonzolta magával a tehetetlen, szinte önkívületben levő leányt, kit varázslat fogott el e hévvel mondott szavakra.

Es Akos folytatta tovább az ostromot:

— Szeretlek, imádkál, mint az életben csak egyszer lehet szeretni! Boldogok, nagyon boldogok leszünk!

Aztán odavonta maga mellé a zöld szőnyegre s hizelegve simogatta kuszált hajfűrtéit.

A leány felugrott. Még egyszer felébredt benne a veszedelem érzete, csendült meg lelkiában a kötelelenség tiltó szava, hogy aztán egy végső lobbanással örökre kialudjon Akos is felkelt. A sovárgó vágy megarkantnyúzta akarakterjét, kétszeresen ingerelte a házjára:

— Tehát nem szerel! Mondja ki Mari, hogy nem szerel, zuzza össze a szívetem, ejtsen rajta halálos sebet, hogy ne kelljen sokáig szenvednem! kiáltá szenvedélyesen.

A leány szemei felillantak. Sötét tekintetűk mégegyszer, élesen kutatta a becsült ösvényát, mikor odavágtta keményen és szigorúan az úri szemébe:

Nos hát, legyen! Igenis, nem szeretem! Elképvedve, kövé meredve hallgatta Akos e leanjító vallomást, mely reményének szárnyát szegte. Aztán bucúsózára nyújtá kezét. A lemondás keserű fájdalommal színelve, előzékenyülten szorította meg Mari apró, remegő kezét, aztán erőszaklán látszott magát kiszakítani az oly zavartalannak ígérkezett boldog-ág harjaiból.

A leány bálba mintha gyökeret vertek volna a földbe. Szótlanul, meredt tekintettel hallgatta a szépen folyó szavakat, míg gondolatai messze kalandoztak. Tétlenül várta, hogy a szive körül fonódó háló, egészen rabjává tegye Es mikor az ifjú elfordult tőle, hogy távozzék — egyszerre előtörték kő nyelű és zokogott keservesen, szivprepsztően

Akos fűlét megtűtötte ez a zokogás. Utolsó rohamra szánta el magát. Visszatért a leányhoz s gyöngéd kézzel törülgette le arcától a végigpergő könnyecskéket, hátra-simította kúzált haját s elvette kezéből a kis kosarat, hogy a földre helyezze. Aztán gyermekek bohóságokkal igyekezett kiesztelni megszomorított szívet:

— No látod, kis bohó! csakcsaságod milyen félreértéseket szül. Hiszen te szeretsz, én is szeretlek, szeretjük egymást Gyöngédlen megcsókolta a szepegő leány márvány homlokát, a kezét, a száját s mosolyogva megfenyegette az újjával;

— Nono! kis baba, nem szabad rosznak lenni!

Erre mindketten mosolyogtak és beebb hűződtek a cserjésbe talán önkénytelen, öntudatlanul. A fák lombnyilásán önbuktanól hóló kíváncsian kémlt le rájok és indiskrét mosolyra gömbölyödött, míg Szt. Dávid újjongva pengete hárjáját a faközínű égitestben, hogy zenét szolgáltatson a lugasban folytatott édes auttógáshoz

A kis gözjárta szabhóműhelyben egy vékony szabólegény, György, nagot szisszent . . . A vőlegényi köntös szövetében gyorsan bujkáló tú úgy a körme alá szaladt, hogy kiserkedt nyomán a vér, melyet ajkával igyekezett felszívni, — eközben egyre mormogva:

— Sohasem voltam büszke, de úgy látszik, a menyegződön büszke leszek. Talán!? — tán lesz is mire!?!?

Nem érte meg szegény feje. Mikor menyasszonya hűtlenségének híret vette, már az utóját járta s a vőlegényi gúnyába öltöztette, tették örök nyugalomra.

De ekkorra már az úri is eltűnt a vidékről. Marit egy áttunzamban levő színész-truppel édes direktora szerződtette a mollet karhölgyecskéek csoportjába 28, mond húsznyolcra forint havi gázi mellett, mert ő használt tudja venni az ilyen jőképű kis fraccooknak

— Így lett belőle — festett világ kifestett divája

Lőly I. József.

URVÁZI.

SZINKTŰ 7 KÉPBEŒ

IRTA: KALIDÁSZÁ.

FORDÍTOTTA: BĀNFALVI LAJOS.

HATODIK KĒP.

(SzĒklĒs, vadon erdősĒg, vĒzesĒekkel, szárnyas Ēs nĒgy-lĒbu vadakkal. A szĒn kĒzepĒn egy kĒs tisztĒson, magosan, jĒvorfa áll.)

1-SŐ JELENET.

SzahadsanĒja Ēs TsitralĒkha (a szuffitĒk kĒzĒl alĒlebegnek, mĒkozĒben) *Kar* (a szuffitĒk kĒzĒl hangzik ala.)

Kar:

HattypĒr űszik a tĒi hullĒmon,
CsodĒlva tĒkrebe' magĒt.
KĒrĒltĒk a bĒjteli lĒtĒszvirĒg von
PalĒstot a tĒ vĒzen Ēt.
A nap sугarĒnak te kelyhd kĒtĒrod
Œh lĒtĒsz! ha Ēr mosolya
Mi meg csak siratjuk az Ēdeni Ēlmet,
Mely vissza nem tĒr, ah, soha.
Siratjuk a drĒga nĒvĒrt; elveszĒtve,
KĒt birni szĒvĒnk űgy űrĒlt.
EmlĒke csak az, amely Ēl mĒg kĒzĒttĒnk
Csak az maradt rĒnk űrĒkĒl!

TsitralĒkha:

Sok kĒnyvet hullatott a hattypĒr
S a tĒ vĒzen bĒs dalba elmerĒlt:
A jĒ barĒtra, tĒrsra vĒgyva vĒr,
KĒ tĒlĒk, ah, űrĒkre elrepĒlt.

SzahadsanĒja:

MĒrt e grĒsz, e bĒnĒt, jĒ nĒvĒr!
Arcod olyan, mint vad lĒtĒszvirĒg,
SĒtĒt s komor MĒ bĒnĒt, mi kĒnoz űgy?
Hadd rĒszĒvevĒn enyhĒnem bĒnĒtĒd.

TsitralĒkha:

Œh, mondd, vajon hogyan lehessek vig,
Ha most — napistennĒl szolgĒlatomban —
NĒvĒreink soraba ĒllĒk Ēs
Nem lĒtom ott barĒtnĒm: UrvĒzit.

SzahadsanĒja:

Tudom, szeretted. Nos, baj Ērte tĒn?

TsitralĒkha:

PĒr napja ma, midĒn varĒzserĒmet
SegĒlyĒl hĒvtam, hogy a drĒga lĒny
SorsĒt kĒtudjam; borzadĒlmas volt
Ēs gondra kĒltĒ az, mit lĒthatĒk.

SzahadsanĒja:

Mi az? BeszĒlj!

TsitralĒkha:

MĒta a kirĒly
UrvĒzi keblĒn űdvĒt feltalĒlta,
OrszĒga gondjait lerĒzta mind
S szolgĒi vĒgzik. Œ maga
Nagy messze űtra kĒlt ifĒj nevelĒ,
Hogy KajjaszĒnak kerĒibe vonulva,
Melyet magas hegylĒzke űvez kĒrĒl,
Zavartalan lehessen ott vele.

SzahadsanĒja:

*Sz e terket Indra erre aĒkotĒ!

TsitralĒkha:

űgy van. De hallj, mi tĒrtĒnt ott tovĒbb?
Pururava egy tĒndĒrĒt lĒta ott meg
Azok kĒzĒl, akik a MandakĒni
PartjĒn magukhoz esznek ifjakat.
SzĒp volt a tĒndĒr — megtetszett neki...
S a fĒrtĒk, miket a fĒltĒs tĒmaszt,
LopĒztĒk hĒ nĒvĒreim keblĒhez.

SzahadsanĒja:

Boldogtalan! — SzerelmĒnk sokra képes
S mĒg tĒbbre sorsunk. Mondd: hogy volt
[tovĒbb?

TsitralĒkha:

DĒhĒngve lĒkte a kirĒlyt magĒtĒl.
BharĒta Ētka megfogĒ legott,
S feledve Ēgi szent tĒrvĒnyeinket,
DĒhtĒl vakultan, Ēsz nekĒl futott
Ide, badistennĒknek kerĒibe,
HovĒ nem lĒphet nĒi lĒb soha.
. . . . MegbĒnhĒdĒtt. nĒvĒnyĒnyĒ vĒlt legottan
S itt Ēll: sudĒr fa tĒbbi fĒk kĒzĒtt,
SĒtĒt berekben, ismeretlenĒl.

SzahadsanĒja:

A sors urĒlg ĒgĒsz valĒnk fĒlĒtt;
S nem Ēllja űjtĒt kellem, bĒj varĒzsa.

TsitralĒkha:

A hĒs kirĒly űrĒlt-n vĒnszorog
S dalol, jajong csapongva e ligetben.
Nap-Ējen Ēt keresne: hasztalan!
ImmĒr a szĒp idĒ kĒzĒl, midĒn
FĒlhĒ felhĒt kĒvet. HĒs lehĒk
Az Ēgiekben is szerelmet kĒlt
S ez bĒnĒtĒt nĒvelni fogja csak.

KĒnyves szemekkel űszdĒgĒl
Egy hattypĒr a sĒs kĒzĒtt . . .
Daluk panasza messze szĒll —
BarĒtjuk, ah, elkĒltĒzĒtt.

SzahadsanĒja:

Œh szĒnyĒ sors! S nem ismerz oly varĒzst,
Mely űsszehoznĒ űtra űket? — Mondd!

TsitralĒkha:

Csak a „viszontlĒtĒs rabin^a-ja, mely,
Mint gyantĒkĒ, levĒlik szent anyĒnk:
Gauri lĒbnyomĒn, segítne rajtok.

SzahadsanĒja:

A sors nem űldĒzhet csapĒsival
Ily kĒt nemes, magasztos lĒnyt sokĒ
S űrĒmre vĒlik majd a szenvedĒs.
JĒjj, jĒ nĒvĒr! fenn Indra szĒmĒlyĒnĒl
MeghallgatĒst nyer ĒrtĒk hĒ imĒnk.
(elrepĒnĒk.)

2-ĒK JELENET.

*KirĒly Ēs Kar.**Kar:* (a szuffitĒk kĒzĒl)

Œh nĒzd: a bĒszke elefĒnt,
PĒrjĒt veszĒtve, mily vadon
Rohan az erĒk mĒlyibe!
SebĒbĒl, nĒzd, mily szabadon
Bugyog ki vĒre; mint sĒhajt
ŒrĒlt kĒnjĒban; a talajt
Hogy rengeti meg lĒptĒvel,
FutĒ-fĒvet hogy tĒpi fel
S virĒgĒt szĒrva szerteszĒt,
Emelgeti nagy, bĒs fejĒt.

KirĒly:

(a karĒnek alatt szakadozĒtt ruhĒban hĒtrĒl jĒn, merĒen tekintve a szuffitĒk felĒ)

JĒjj hĒt elĒ atomtos dĒmon,
KĒ elraboltĒ szĒm szĒp asszonyĒt.
Mondd: hol van Œ! Add vissza Œt nekem!
HallĒd? EnyĒm Œ! A kirĒly parancsol,
Hatalmam nagy s hĒ tĒvĒzol: jaj!
MegbĒntetlek, ha Ēltem ĒrĒn is
. . . Œh, jaj nekem! KĒgĒnyol, nincs hatalmam,
S dĒhĒm kacajra kĒltĒ Œt csupĒn.
A lĒgen ĒtrepĒlve, ott űl most
A szĒklĒcsĒson Ēs nyĒlval lĒ
FelĒm s ĒtszegĒi saĒgĒ szĒvemet
NyĒl nyĒtra hull Mind szĒvem Ēri Ēs
E mĒrgezett nyĒl hoz halĒtĒ reĒm.

Kar:

A tĒ vĒzen mĒly, bĒnĒtos magĒnyba'
HattĒj evez, lehĒjva bĒs fejĒt.
Oly szomorĒn, bĒgyadtan csĒgg le szĒrnya,
Hogy elraboltĒk tĒle kedvesĒt.
FĒl Ēs alĒ ring az ezĒst hullĒmon
A sĒstul sĒshoz, kĒfĒl kĒzhĒz Ēr
A nap leszĒll — mĒg űtra kĒl vidĒman:
De Œ, szegĒny, űrĒk magĒnyban Ēl.

KirĒly:

Nem volt dĒmon! EsĒt hozĒ felhĒ volt,
HĒs Ēvszakot jelentĒ szĒp kĒvet.

Nem volt kegyetlen harcos lĒja, tegze,
Nem! Indra fĒnyes űve volt magĒn!
S mit lĒtni vĒltem fenn az ĒgĒvĒn,
VakitĒ lĒnggal: villĒm volt csupĒn.
. . . . Œh, merre van a szende nĒ, ki engem
SzĒlid szĒvĒval űgy megbĒvĒle?
FĒlĒngerlĒm? Nem bĒkĒl meg velem?
A mennybe visszĒszĒlt? Œh jĒ tudom:
Itt hagyta nĒlam lelke jobb felĒt!
Egy dĒmon elrabolta Atkozott!
Hol Œ? Felelj nekem! Te vĒtked el?
VĒrj — megakozsz —! Ah, eltĒne elĒlem
Egy percz alatt! . . . BĒvĒs varĒzslĒt ez?
Œh, hogy mikor a felhĒk szĒrnyĒlĒsa
ŪjĒlĒt ĒgĒr s űj erĒt nekem:
A sors, a kĒrĒrendezĒ, kajĒn sors,
ReĒm tĒr Ēs csak bĒnĒttal tetĒz!
(kezĒit imĒra kulcsolĒ)

SĒtĒt felhĒ te, melynek omĒlĒ kĒnyve
SzegĒny fejmem hull le: ne tovĒbb!
KĒverzi lĒbam', lĒsd, az ut gĒrĒgye,
Amelyre czĒltalan bolyongva, hĒg.
KimĒd csak addig kĒnyved drĒga kĒncsĒt,
Mig megtalĒltam űtra kedvesem,
S ha majd űlĒmben megpĒhĒnhet ismĒt,
BocsĒsd le rĒnk esĒtet csendesen.

AlĒzatos szavamra ah, nem hallgat!
Fel, fel! Hisz a kirĒly — a bĒlcs szerint —
IdĒknek is parancsol CsĒszĒk ott,
Ēs hĒzelegĒk, hol parancsolok?

Ah, nĒzd, a kalpĒfĒt az űde szĒllĒ
Hogy lengeti Ēs ennek hogy űrĒl!
S űrĒl a szĒllĒ is, s meg-űtra elĒjĒ
VirĒgdĒszĒt szĒkelegĒtvĒn kĒrĒl
A szenge bĒmbĒt: elpirĒni lĒtom,
A lĒg virĒgillĒttal van tĒli
S kokĒlĒt hallom zengni a faĒgon,
Mig fĒrge mĒh a himport Ēdeli. —

De nem! Az Ēvszakoknak vĒlĒozĒsĒt
Nem gĒtolom! Hisz Œk ezernyi dĒszszel
VeszĒk kĒrĒl kirĒlyi mĒltĒsĒgom.

VillĒmarĒnyval ĒtszĒtt szĒrke felhĒ
TrĒnom fĒlĒ borul, mint baldachin,
Ēs bĒst fĒlĒtrĒl kĒld le rĒm a szĒllĒ:
Egy szĒlga, illatos fĒngĒl karjain
A pĒva — szĒttefĒlven Ēkes tolla —
Mint hĒmĒk hĒrdeti fĒnsĒgemet,
A bĒrezekrĒl ezĒst-erek omĒlva,
MindentelĒ űs ĒldĒst bĒntenek.

De ah, mit Ēr nekem mindez! UtĒlom!
S e fĒldnek minden kĒncse, Ēkes csak
AzĒrt van: hogy veszĒtĒt sirĒssom jobban.
Hisz mind od'adnĒm Ērte szĒvesen.
Ēs Œ? — Ah, elmegy, eltĒnt nyomtalan,
Szemem hiĒba kĒmli e vadonban.

Kar:

SzĒrĒ tĒvistĒl vĒrĒz bĒszke fĒvel
— SzĒvĒt emĒszĒtve hĒ szerelmi lĒng —
Hogy kedvesĒt elhurcolĒk erĒvel,
Rohan tovĒbb s tovĒbb az elefĒnt.
Vakon rohan — bokor s virĒgra is lĒp,
Œh, mert szemĒbĒl kĒnyek omĒlanak.
De, ah, mit elveszĒtĒ, vissza ismĒt
Sol'sem nyert: s űdvĒt siratja csak.
(A szĒntĒrre a szuffitĒk kĒzĒl hattĒj repĒl alĒ a pa-
tak vĒzĒbe.)

KirĒly:

Mi volt ez? NĒi hang tĒnĒ? Œh nem!
KirĒlyi hattĒj bĒszke szĒrnyĒcsapĒsa.
SĒtĒt felhĒkĒt tornyosulmĒ lat
S el — visszĒvĒgĒjk kedves fĒszkihez.
ElĒre hĒt, mig honjĒt el nem Ēri,
KĒkĒrdezem: UrvĒzit lĒtta-Ē? (a hattĒjhoz)
Tavak kirĒlyi Ēke, bĒszke hattĒj,
ElĒred fĒszked űgyis nemcsak,
Œh, dobd ki hĒt, amit csĒrĒdĒbe' hoztĒl,
Ēs illatos lĒtĒszkehelyt legott
Ēs mondd nekem: szĒvemet drĒga lĒnya
Vaj merre van? Hisz alĒ jĒ s nemes,
Ēs mĒsok szenvedĒsin is segít.
KarcĒs nyakĒt, nĒzd, hogy emelte fĒl,
Mint hogyhĒ mondanĒ: hogy lĒtta Œt
S elbĒvĒle csodĒs, szĒlid varĒzsa.

HattĒjuk kirĒlyva, Œh, ne is tagadd:
SzĒp kĒk szemĒt, sugĒr szemĒldĒkĒt
A rĒzsĒnjakĒt Ēs gyĒngyosorfogat
Boldog szemed imĒnt is lĒtta meg.

Fejét olyan nemesen hordta vállán . . .
Te eltanultad tőle — képzem!
S úgy ringatózott két picinyke lábán,
Ha ittasan pihent meg keblemen.

Add vissza nőmet, óh, hattytükírdy!
Hisz elraboltad karsúj természetét
S így láttad őt. Add vissza ki enyém volt.

(a hattytü ismét elrepül)

Ah, elrepül, előzi félelem,
Hívén, hogy rajt! megbosszulom magam.
Óh lesz-e hát, kitől megtudhatom:
Hogyan találjak végre kedvesemre.

(az erdős sziklák közt egy gazella jelen meg)

. . . Egy himgazella jó amott, talán
Az tudni fogja.

Óh szép gazella, mondd: nem láttad őt?
Nem rejti őt magában e vadon?
Örömré kelthetőéd a szenvedőt,
Ha tudnád, merre, hol találhatom?
Nem ismered? Olyan mint párod épen,
Gazellaszem: egünk csillagja itt,
Amely vigasztalón, nyugodtan, szépen
Lehinti ránk szelid sugárait.

(a gazella átmege a sziklabércék közt a szántéren.)

Hogyan, réám se néz, szavam se hallja?
Félem se fordul, párájt nézi csak?

Igy megvetést szül mindenütt szavam,
S a kérdézet meg újra kezdekem.

Habár tudom, hogy célhoz nem vezet.
Hah! Ott! mi az? Nyomat mutatja tán?

Hús ősi évszak nyájás hirdetője:
Kadambvirág, pirosan csillog ott.

Szép kedvesem hajába hordt illyent,
De, ón egék! mit érezek? Mi csillan

Elő a sziklahasadék közül,
Mint hogyha Kartikeja vére volna,

Melyet oroszlaú ont? Vagy talán
Parázs, melyet eső nem oita ki?

(közlebb hajol egy sziklához)

Nem! egy rubinó, lángoló piros, mint
Kinyílt azóka. Hő sárgakarával,

A nap szeretve fogja fényit át.
E kő sok kincset érhet, felveszem.

Kar:

Kétségbe esve, hogy soh'sem találja
Föl kedvesét — míg arcán köny perreg —

Bolyong vadonban az erdők királya
. . . Szép homlokát a bánat títte meg.

Hogy ékít nemrég mandára ága
S így drágakő a kedves homlokát . . .

De ah, letúnt azóta boldogsága
S szemét a könnyek árja rezgi át.

Király:

(a karének alatt felvette a drágakövet, most ismét
eldobja.)

El-el veled? Kezem megégeted,
Könnyem ne ejtsen rajtad semmi foltot.

Egy hang:

(a magashól.)

Óh, vedd fel ismét e követ, fiam!
Ez a viszonttalálkozás köve,

Mely ott fakadt Gauri lányomában!
Boldog, ki bírja, összehozza őt

Varázsa, vesztett hön szerettivel.

Király:

Ki szól? Kitől ered e bölcs tanács?
Egy égi szellem adja azt nekem?

Reményt ki költöz — köszöntlek égi lény!
Ah, mily gyönyör: viszontlátás köve!

(ismét felveszi a követ s ajkával érinti)

Óh, drága kő, ujjam hogy ég, ha érint,
Erőd ha látom, szívem hogy remeg.

Büvös hatalmad kedvesem felé int
S kinomnak enyhülését hozza meg!

Legyen! Tudom, hogy kedvesem kibékül,
Ha te velem s réám epedve vár . . .

Jövel! Fejére teszlek büszke ékűl,
Hogy ott ragyogj, mint fényes holdsugár.

(megpillantja a juharfát.)

Mi vonz oly búverővel e juharhoz,
Mely oly szerényen áll, virágtalan?

A drágakő varázsa ez talán?
Igen, szívem hiába nem remeghet,

Ha e sudár juhára néz szemem!
Oly zseuge még, újult rágyéu a harmat

Ragyog, miként gyerek szemén a könny!

Mily bánatosan áll, kis méhe sem

Csapong, repül körülte, oly hideg.

Ah, mily hasonló így Urvázizhoz,
Barátját, hogy haraggal hagyta el,

Reá zúdítván tengerbánnatot.
Szívemre zárlak szép sudár juharfa,

Hogy oly hasonló vagy Urvázizhoz!

Nézd, szép juhar, e büvészett keblet,
Keresni őt, nevév s óhatva csak;

Kit feltalálni végtetnem nem enged
Mióta tölem messze elszakadt.

Keresni őt jövek el e vadonba,
Kereselmek törvénye tiltja bár,

Oh sors! vezérelj végre őt karomba!
Ha nem: had érjen itt e halál!

(megéleli a juharfát)

Mi volt ez? Lángfolyam futotta át
Villám gyandánt szívem, mint hogyha csak

Urvázim édes alkátát ölelném.
Óh, jaj! ha ez csalódás lesz megint!

Édes remény dagasztja keblemet,
Vérem pezseg, szökel, mint tengerár!

Ugy rettegek, . . . Csalódni szörnyű von'
Es föltekintni, ah, nem is merek!

(karjai közt a juharfa Urvázivá változik, homlokához
kapva.)

Hah, Urvázi! Tehát való! való! Összeroskad!

3-ik JELENET

Király, Urvázi.

Urvázi: (lehajolva, gyöngéden ápolja.)

Eszméli, dicső királyom! térj magadhoz!

Király: (szemeit lassan fölnyitja)

Óh útv, hogy élek s feltaláltalak!
Mióta elhagyl, szívem szerette,

Az örület homályba vett körül:
Halott valék, ki most feltámadott.

Urvázi:

Óh szől, királyom! megbocsátsz nekem,
Hogy elvakultan végtelen dühömtől

Hoztam reád ily szörnyű szenvedést?

Király:

Miért e kérdés? Most, hogy újra birlak
S veled az üdvöt, Indra édenét?

Beszélj, hogy élte elszakadva tölem?
Keresve téged jártam e vadont,

Fűszálait könnyemmel öntözém!
Hiába kértem hattytü és gazellát,

Hiába e menyekuek fellegét:
Közülök egy se tudta, merre vagy?

Urvázi: (hozá simul)

Bensőmbé' láttam minden szenvedésed.

Király:

Bensődbé' Mondd: hogy érted, édes; ezt?

Urvázi:

Hogy értem? Halál! E zord vadonban egykor
Egy hős lakott: a nagy Kartikeja,

Ki nőtlen életet esküdtött örökre
S törvényt szabott — —

Király:

Törvényt? Beszélj tovább!

Urvázi:

Igen. A nő, ki e berekbe lép,
Sudár juhárrá változik legott,

S a búvárarast nem oldja fel, csupán
A kő, amely Gauri lányomában

Fakad. Hogy téged eltasztva, édes,
Nagy mesteremnek átka megzavart:

Feledve égi szent törvényeinket,
Beleptem e vadonba s ah, legott

Juhárrá lettem itt a fák között.

Király:

Mily boldogság! hogy vége a varázsnak
Es újra birlak édes kedvesem!

Hisz mig velem vatal, s szememre álom
Bordit is, tölem messze véltelek.

Király:

Óh, mondd, ily szörnyű szenvedést réam
Mint hozhatál? (megéleli s megmutatja neki az
ékkövet)

Nézd, itt a búvós kő,

Mely újra visszaadta üdvömet.

Urvázi:

E drágakő mivel ilyen csodát?

Király: (Urvázi homlokát a követ ékesíti.)

Mily dicsugárt von homlokodra így,
Magszégényitve holdat és napot.

Rőzsás deregöd fény fog így körül,
Mint a kinyílt lótsz-virágziromt.

Urvázi:

Óh, jó uram! Kegyed mily végtelen!

De szólj: oly messze hü Prastistanántól —
A nép bizonynyal zúgólódik már

Es látni vágy. Ne késs tehát tovább!
Ne várjon ráuk a nép soká hiába!

Király:

Mily szép vagy édes! Kellem, észszel együtt
— Mi üdvöt ad — te beuned párosul.

Jövel tehát!

Urvázi:

Hogyan? miként? uram!

Király:

(a szuffiták felé int)

Tavaszh felhője légyen a szekér,
Villám cikázó lángja rajt' a zászló

S Indrának égi hidján át vgyen
Te véled édes, el a Ganga-parthoz!

(Felhő bocsátkozik alá, amelyben elhelyezkednek s
amely velök a szuffiták közben emelkedve eltűnik,
miközben)

Kar:

A siró hattytü láttad-e, amott
A tó vizén, bolyongni fel s alá?

Hallottad-e, hogy kért, panaszkodott,
Keresve párájt, aki elhagyá?

Keserve édes üdvre vált, reája
Öröm mosolyg: hogy párájt fellelé

Kifejtve most vidáman büszke szárnya
S együtt repülnek szép tavuk felé.

(A függöny legördül)

Poddy Salamon udvarlása.

Irta: Harrison E. W.

Az 1875 ik év nyara igen nevezetes

mr. Salamon Poddyra nézve, mivel ezen évnek

szeretettelő augusztus havában vert

gyökeret miss Tabitha Jones agyában azon

eszmé, hogy néhány hetet az unalmas, de

csendes Tattleopolisban töltösn el. Eljött s

mint Caesar, meglátta őt s bódított (már

tudniillik a nő) s midőn visszatért Newyork-
ba számtalan dobozával, csomagjaival s nap-

ernyőivel együtt, melyek a hordárok s vas-
úti szolgák haragját keltették fel ellene,

magával vitte Poddy Salamon — eddig senki

által tulajdonának nem vallott szívét is.

Nem mondjuk, hogy Salamon szívét

ezelőtt sola sem érintették gyönggél érzel-

mek. Három különböző alkalommal tette már

ő azt le, hogy képtelenen fejezzük ki ma-

gunkat, különböző szép hódítóiba elé; de

annya észleves volt, hogy e dolgokat mely

titok leple fedé s senki sem tudott felőle

Tattleopolisban, még maguk a kegyelt nők sem.

Mr. Paddy igen szegény ember volt, olyannyira, hogy Baruum bátran kiállhatta volna őt gyűjteményében, mint a szegényesség mintaképét, melyhez hasonlót a világnak mindeddig nem ismert.

Midőn az öreg Paddy, a nagytői rőfös és divatú kereskedésnek megsiratott tulajdonosa, már korán észrevette ezen hajlamot Salamonban, ez igen nagy fájdalmat okozott neki, mert szándékában állott, hogy először őt fiat utódjává teszi az üzletben. Előszórtal gondolt azon időre — mert az időb Paddy erős hite volt a spirítus musnak — midőn holteste az idők folyamán majd át lesz adva a férgeknek s lelke, más rokonekkel társaságában, holdvilágos éjeken meg fog jelenni a nagytőce fölött s ő majd egész büszkeséggel mutogathatja társainak az aranyos feliratot:

„Paddy Salamon, Paddy Izsák utóda — alapított 1820 ban.“

De hogyan lehet szegény ember rőfös kereskedő, kinek különösen délutánon ként oly gyakran kell nyájasan s egész komolyan udvarolnia a vásárolni jövő nőknek? Mennyi bókot s udvarias szót kell elmondania a vevőknek, hogy azok el legyenek ragadtatva? Midőn már félóra hosszáig válogattak, a nők egyik portékát, a másikat is félre teszi, kiteritik a napfényre, meg dörzsölik, hogy vajon a mosásban nem vesz-e el a színe, összehasonlítják azt nem a új ruháinak virágjaival s Mrs. B. rubájának árával s azon eredményre jutnak, hogy „Smith és Tomkinson az úca végén ugyanezen portékát egy negyedrés árón meg lehet venni“ s hogy „még sem hiszem, hogy ez jó lenne — nemde, kedvesem?“ — hogyan volna képes, mondjuk, ily körülmények között egy szegénykező férfit, komoly, de mégis diadalittas mosolytal a potchoz menni s a már már elvesztett vevők szeméi elé ki tártani egy új portékát, melynek s szavainak bűbajos hatása alatt azok ismét hejjet foz lajanak s elkezdődjek ismét minden elűről — az udvariaságok, a kiterítés, próbálgatás és mérés?

De a mi még ennél is gonoszabb dolog, hogyan vegye magának a szegénykező azon lelki bátorságot, hogy értekezést tartson a flanellozóknya sajtóságairól és a legújabb női nadrágvitról?

Az öreg úr mindezt belátta s előre tudta azon időtől fogva, midőn a kis Salamon születésének nyolcadik évfordulója meg ünneplésére házában egy kis gyermek mulatságot rendezett s az ünnepeit észreve szetten szaladt fel a lépcsőkön s bújt ágya alá, csak hogy ne kellessek megcsókolnia egy tíz éves kisasszony szép piros ajkait. Paddy Izsák úr már e tényleg megulta, hogy fia nem lesz alkalmazható az üzletben.

Az idők azonban mulnak s Mrs. Paddy egy más fiúval ajándékozta meg urát. Midőn ezen fiú nagyoksa lett, mindenki láthatta, hogy midazon sajtóságai megvannak, melyek az első szülőitől hiányzanak. Az öreg úr büszkén emlegette, hogy uncs bátrabb, élet revalióbb fickó a városban, mint ifjabb fia. Már korán megkezdte az alkudozást s cserélgést a szomszéd fiukkal könyvvel, gomb bal, írónal, melyekkel lassankint egész kiterjedt kereskedést folytatott s még tízenkét éves sem volt, midőn a játékokban már elnyerte a vezerszerepet.

Ily fényes tehetségek látására a családi tanácsban el őt bátorozta, hogy az üzlet gondjait Paddy Tamás válára helyeztessék, ha majd az öreg Izsáknak egykor vissza kell vonulnia.

De ekkor előállt azon kérdés, mi legyen Salamonból, ki ezen idő alatt magas, sárga hajú, görbe orrú s ragyás arcú húsz éves fiatalú férfi as színben tüntette fel?

Mrs. Paddy azt vélte, hogy legelőször rőfös lesz őt matrónák adni, mely állásban a változott viszonyok, kitéve a durva időjárásnak s hosszas ideig elzárva a női társaságtól — Salamon lassankint oda fejlődhetik, hogy képes lesz nők körében is megjeleni. Izsák azonban megvetéssel nyilatkozott ezen eszméről s elhatározta, hogy vidéken vesz egy kis birtokot s annak ke-

zelését Salamonra bizza. Itt a tehének, lovak és disznók társaságában s némi ériutkezésben a teljes asszonyokkal s földmivelők leányival — kik gyengeségei iránt bizonyos elnézőbbek lesznek, mint a kritizáni szerető városi úrhölgyek — Salamon talán idővel kigyógyulhat féltékenységből s képes lesz belépni oly szobába is, hol csak nők vannak, a nélkül, hogy egész sárga haja gyökereig elpiruljon.

Az eszme végre lőn hajtvá. S így lett Paddy Salamon, mint magát nevezi szerető, úri farmerré. S hogy házartása mégis jó rendben legyen, az öreg Paddy leánytövére lőn mellé házfelügyelőül alkalmazva.

Paddy Izsák az idők folyamán elhalt s a nagytői régi céget csakugyan megváltoztatták ily módon: „Paddy Tamás, Paddy Izsák utóda, alapította 1820 ban“, mint azt a „ház“ alapítója óhajította s a készpénzben, áruban s papirokban levő meglehetősen nagyonon a két fiú megosztott. Salamon a falusi jószágot is megkapta saját osztályrésze fejében.

Mivel most már gazdag ember hirébe jött, Paddy Salamon igen könnyen szerzhett volna magának f-léséget a szomszéd farmerek leányai közül. Szerette volna maga is ezen változást, mert az öreg szelid anynéne csakhamar követte öccsét a sirba s helyette Paddy Salamon anyja Newyorkból egy ötven év s, szigorú arcú, férfias nőt küldött, kit miní kitűnő tisztu s Mrs. házfelügyelőt ajánlott fiának. Csakugyan olyannyira rendb-lészedett a nő minden, hogy néhány hó múlva már a szegény Salamonnak is nyakára hágtok, ki csakhamar alig tudta már, vajjon ő-e a házának ura.

Sok estét töltött magánosan, elgondolkozva szobájában. Zsarnoka kizársait megugva, nem látott más módot, hogy őt trónjáról leaszítsa, miha megházasodik. Ez időben a szabadság gondolata által lelkesítve, már oly merész is volt, hogy egész estéket töltött el a szomszéd barátságos farmerek házában, különben kiváogatta azokat, kiknek férjhez m-hető leányai voltak. Smith farmer házában már negy estét töltött el, a teli takar mány felől beszélgetve, főképp oly célzattal, hogy Smith Marid kisasszonyt mulattassa, kinek szeméiből a-mi reményt olvasott ki. S midőn az öreg úr elkezdett szunyókálni s azután szándékosan (mert hiszen jól ismerte Salamon gyengeségeit) ezt mondá neki: „Azt hiszem, Mr. Paddy, hogy én lefekhetem, mert holnap reggel hajnalban kell elmennem s itt hagyhatom önt s Mathildot, hogy még egy darabig mulassanak“ s midőn csakugyan elment s Mathild anyja már előbb lefeküdt — Salamon úgy értezte magát, hogy kész volna vagyonának felét odaadni, ha most el volna képes mondani mindazt Mathildnak, a mit ohajtott.

De hát hiáb! csak néhány szót tudott mondani az időjárásról, a közeledő hószivattáról s egy rettenetes szünet után, mely alatt Mathild leű ötte szemét s ajkait igyére illesztette, fölvetve kalapját s azt mondá: „el kell mennem, mert már most csakugyan nagyon késő van.“ Még háza sem ért azonban, már belátta ostobaságát s bátorságot merítve, visszatért azon szándékkal, hogy jőjön, a minék jőni kell. ő kétségbeesésében megkísérli elrabolni Mathild szívét. De alig tűt kedvese lakásának közelébe, midőn hirtelen egész sereg apró srét fordult testébe. Az öreg farmer a szerencsétlen udvarlót alatonon tolvajnak gyönyitá. Ezen meleg üdvözlet után Mr. Paddy gyorsan hazafutott s kétségbeesve végképp lemondott Mathildról.

Igy történt két más alkalommal is, midőn udvarolni akart. Midőn egyszer egészen felbátorodott s Bakson Pollyt egy vásárnapp estí istenitiszteletéről hazakísérte, a következő héten egészen megremülve halotta, hogy a fiatal leány kedvezően nyilatkozott róla s habár egy időben örült volna ily nyilatkozatnak, soha többé nem mert reáélni azon leányra.

Néhány kellemes estét töltött el az özvegy Brown házában s már annyira ment, hogy az özvegy csinos Bőske leányának képes volt egy csomó pamutot megtartani legombolyítás végett, midőn egy alkalommal

véletlenül meghallotta, hogy az élénk leányka így kiáltott fel: „Oh az a lúd, hát miért nem szólsz? s ezen időtől fogva az özvegy háza nem látta többé Podyt.“

Paddy Salamon születésének negyvenötödik évfordulóját ünnepelte. Ritka hajfűrtjei között megjelentek az ősz hajszálak s nyúlánk természet a jó életmód kissé domboravá tette. Még mindig a szigorú tekinetű miss Perkins uralma alatt állott s mindazok, kik a szomszédságban laktak s ismerték gyarlóságait, teljesen meg voltak győződve, hogy örök időköz aggregény marad. De még sem az lett a sorsa.

Ejőtt a 75 ki nyár s azzal együtt egész sereg városi lakó költözött ki az ált-leopolisba. Salamon lakásához közel, Hicks Péternél az egész háza leve volt „feczr“, szemtelen teremtésekkel“, mint miss Perkins mondta Poddynak; s egy este, csakhamar megérkezűk után, midőn háza tornácában pipázott nyugodtan szóra, egy egész „szkékassia valio“ ment el háza előtt s nagy meglepetésére élénk hangon „Jó estét, Mr. Paddy“ szavakkal köszöntek neki. Ezután Salamon, ha a városba kellett mennie, mindig igen rossz, kavicsos, romlott uton ment, mely bokrokkal benőtt kőfalak közt vitt el, Hicks háza kikerülésével. Egy órával tovább tartott ezen útja, mint a rendes, de örömebb került volna China féle is, csakhogy ne kellessek halgatnia Hicks fiatal leányvendégeinek suttogását s kacagását.

Vén gebéjével kocogott egy alkalommal ezen kavicsos uton s mélyen elmerült gondolataiba, hogy mily szomorú sorsa van, hogy miss Perkinssel egy házban kell élnie, midőn egy kis sikoltást hallott s föltekintve, meglátta sorát.

Az úton kóborolva s itt-ott kissé lelélsze a kőfal mellett nővő fiún, jött vele szembe Hicks vén schw-eizi tehene s a fal tetején, melyre különben egyes tuskák és bokrok is felnyúltak, állott egy úri nő, ki bizonynyal azért mászott oda fel, mert a ténhető rettenetesben megijadt. Főjén széles karimája számkakapott volt, melyet föleln kereszűl szalag kötött le, ruhája szürke kiváló-rból készűt s vidéki kirándulásokra szobáló alkalmas volt, mert egészen rövidre szabták, úgy hogy a színes harisnyának egy része is kilátszott belőle.

Egyik kezében, mely különben keztyűvel volt ellátva, reszketve nyujtott a ténben fűis egy óriási fű és gyalomót, míg a másokban vastos s hosszú pálcát tartott. Kiemelkedő orrát egyapr aranyozott pápaszen eskítette, mert az úrhölgy nem volt már fiatal, legalább a 40 ik életévét bizonynyal meghaladta.

A helyzet parancsoló volt. Mert habár Salamon szegény ember volt is, udvarlanságról nem lehetett vádolni; sietett is azonnal megmenteni a szép foglyot, e báludó tehent elűzte az úrból s azután a falhoz ment, hogy a menekültet lesegítse kényelmellen helyzetéből.

„Köszönöm, magam is könnyen le tudok szállani.“

S csakugyan hozzákezdett a leszálláshoz néhány leűs kődarab; azután egy sikoltás hallatszott. Hőstük lesűtűt szeméit felemelvén, látta, hogy az erejében túlságosan bizakodó úrhölgy kezével fogódik a falban. De lábai nem érték a földet. Salamon szemérmertessége daczára tudta, mit parancsol a humanitás s előre ugrott, karjai közé vette a höllyzet éppen azon pillanatban, midőn már csaknem leesett, de — ő egék! — lába kikötött s mindketten leestek, egyik a másik fölé, a tuskán s málnabokronak át az árokba.

Semmi sem lehet alkalmasabb eszköz, hogy két idegen közt a választalat lerontsa, mint a közös baleset. Midőn Salamon s az idegen úrnölgy fölkeltek s meglátták egymás összeszűrt s karczolt képét, a bizalmatlanság közűk rögtön megszűnt.

„Félek, uram, hogy nagy bajt s fájdalmat okoztam önnek ostoba idegességemmel“, mondá a nő, miáltal oda illesztette pápaszeméit az órrára s megénezte Salamon arcát.

„Oh, nem, madame, nekem szokásom — úgy érzem, hogy másképp nem is tudtam volna cselekedni hasonló körülmények között” akadozott az uraság, vérző arcát zsebkendővel eltakarva.

Az úrlégy kecsesen mosolygott s kinyújtotta karját, hogy Salamon segítsen neki a felállásban. A fűvet s pácát fölvettek s azután Paddy oly mélyen elpirult, hogy vérző sebei alig látszóttak, merészkedett arra is, hogy megkínálja őt azzal is, hogy haza meave, úljön fel kocsijába.

„Ha van helye, szívesen elmegyek addig, a hol befutalmk mr. Hicks házához. Ott akarok leszálítani”, mondá a nő, midőn elfoglalta a felajánlott áhést. „Szabad megkérdeznem uraságot nevet, ki hoztam ma reggel oly nagy szíveséggel viseltetett?”

„Paddy, madam, — Paddy Salamon”, felelé a név tulajdonosa.

„Oh, csakugyan! Mr. Paddy”, kiálta fel a nő újból mosolygva. „Hallottam már, a mr. Hicksnél lakó leányok beszélgettek körül. Itt van az en névjegyem, reménylen meglátogat, ha arra jó s akkor jobban megköszönhetem szíveséget, mint jelenleg.”

Salamon nagyon izgatott volt, de remélte, hogy azok a leányok csak nem nevettek ki őt. A névjegyem ez volt írva: „Miss Tabitha Jones, nyugati városesz 23 ik utca 1921. szám.” (Az amerikai városokon az utcákat nagyobb rész számozni szokták.)

„Kérem”, folytató pár perc múlva miss Tabitha, „én leszállok itt, ha megengedi. Nehány barátom van itt. Köszönöm, uram; innen jobban tudok lemenni, mint a falról”, s miss Tabitha elment s csakhamar azután egész sereg hang dővözötte.

„Az isten szerelmére, miss Jones! hol volt?” „Irgalmas Isten! hogyan úszottörte arcát?” „Ő adta kezédeknek ezen vadvirágokat? Ne mde szépek?” „Ugyan mondja el nekünk, mit beszél az öreg úr?” „Oh, minő kacser kezédek, miss Jones!” hallotta remélve Salamon a leányseveg ajkairól, a mint kocsijával gyorsan elhajtatott.

Ezen éjjel egyik szemet sem tudta behunyni, fölvest miss Tabitháról gondolt, kezédek s hízeltet magának, hogy jó hatást tett red. Reggel nem akart a kávéhoz sem nyúlni s azon felül még azzal is ingerelte az öreg miss Perkins, hogy mogorván nézett red s gondolatában összehasonlította őt újonnan fölfedezett hősnőjével. Az egész délelőtt fel s alá járkált, semmit sem tudott élvezni s utójára felbátorodva s határozta, hogy folytatni fogja a harcot s lekecsélt Hicks háza felé, hogy kikutassa, miao hatása volt ezen kalandnak miss Tabitha egészéegére.

Az elhatározás megtörténvén, kicsinósította magát, a memnye lehet, berezdítte kocsiját s elutazott, hátrahagyva miss Perkins, ki egészen meg volt zavarodva s azt gondolta, hogy ura megböndült.

Midőn a szerelmes levag Hicks háza elé jutott, Hicks neje épen azzal volt elfoglalva, hogy az ablakpárkányon egy csomó tejeslábat helyezzen el, de az asszonyok ösztönével rögtön kitalálta Salamon céját s köszönye neki, ravaszul mosolygott.

„Jó napot, mr. Paddy. Csak hajtasson körül a főkapuhoz, Mari majd ki fogja nyitni önnek.” Azután hangosan kikéftött Marinak a konyhába: „Mari, mond meg Jones kisasszonynak, hogy m. Paddy óhajana beszélni vele s nyisd ki számára a főkaput.”

Salamonnak egész határozottsággal füstbe ment, midőn hallotta, hogy szádekáról ily nyiltan beszélnek.

„Nem, nem, mrs. Hicks”, mondá rendkívül zavarában. „En — én csak erre kocsiztam, és — és — valóban —. Igen, hol van mr. Hicks?”

„Nem tesz semmit Mari. Hicks sel akar beszélni. Ne szólj miss Jonesnak”, kiáltott ki ismét a magát megzavarni nem engedő mrs. Hicks.

„Oh, kérem, semmi különös”, dadogá Salamon. „Csak erre kocsiztam s azt gondoltam, hogy jó lenne beszélni vele — arról — arról — igen arról a disznóról.”

„A szerűben van, vagy talán épen most jó”, válaszoló mr. Hicks igen savanyú arccal. „Ez az ember a legostobább gúnár, ki

valaha csak létezett. Szeretném, ha hozzáim járt volna udvarolni”, mondá a haragos nő eszédekének, midőn visszatért a konyhába.

„Hogy vagy, Paddy?” kérdé Hicks, feléje menve. „Eljöttél, hogy megnézd miss Jones, hogyan éri magát az ijedetem után? Szerencse, hogy azon pillanatban ott voltál, különben talán baj történt volna vele. Bizony még nyakát szegi egy s városi nép, hogy oly helyeken összevissza kocszi” s mr. Hicks kacintott szemével.

Salamon már is nem tudta, mit tegyen; egy percig zavarban volt még, azután felénk mosolyogni próbált s oly hangon, mintha élet hatál kérdése volna, azt kérdé:

„Mi szükségem van arra a disznóra, Hicks?”

„Micsoda disznóra?” kérdé megütödvé Hicks.

„Hát — arra a disznóra. Igen, most az úton találtam”, akadozott Paddy s gondoloknál kezdett, vajon csakugyan találkozott e a kérdésben levő disznóval?

„Oh, az a vén dög Nos, hát vidd el ha tartani akarod, de megíad, hogy összeördeli kerítésedet s egészen felturja kerted”, mondá Hicks mo-solygva.

„Csak nem tartod nevétségnek, hogy disznó akarok tőled venni, te Hicks?” kérdé Paddy serezt mőttségével. „Az a disznó igen jó állat. Nekem szükségem van ezen fajra.”

Ezt már mégis nagyon soknak tartotta a farmer s hangosan nevetett.

„Jól van, ha kell, küldj utána s vitedsd el. Én már úgy is te akartam őni a vén dögöt”, mondá.

„Megteszem”, mondá mr. Paddy a leg nagyobb komolysággal s eikocsizott. Útközben csakugyan találkozott egy nagytestű, de sovány sertésse, mely a bokrok közt hevert, s melyről gondolta, hogy ez lesz új szerzeménye. A szerencsétlen állatra ostorával erőst húzott s azután még a szegény vén Dobsint is megverve, hazafelé hajtatótt, atkova Hicksét, a disznót, magát s az egész mindenséget saját ostobaságáért.

Othon oly kiállhatatlan volt, hogy miss Perkins kíváncsisága már a legmagasabb fokra volt esáigva s minden régi fogását megkísértette, hogy őt valómásra bírja, de ez egyszer eredménytelenül.

Két szonort nap telt el s azután ismét tett egy ketsegbesült kísérletet, hogy megláthassa Jones kisasszonyt, elhatározva magát, hogy visszatérve, kész lesz a malom kerekéi alá vetni fejét, ha ismét oly ostobán fosztja meg magát ezen élvezetől. Egyene sen a haz ajtajához akart menni, ott megkerend, hogy othon van e miss Tabitha, a nekül, hogy akármint történék a házi úrrai vagy a házi asszonyai. Akkor azután már nem lesz lehetséges visszavonulnia.

De ezen szellemes terv is csaknem dugába dőtt. Megerkezvén ugyanis a házhoz, lovat igen gondosan s tudományos modorban kötötte meg a vén Dobsin nagy esodálkózására, mely soha a legkisebb kísérletet sem tette arra nézve, hogy elfusson. Haromszor ment el egész az ajtóig s azután ismét vizsátért, meggyőződni, vajon elég jól kötötte e meg a lovat. Midőn harmadszor is meg-tette ezen útát, leptekek hallott s a haz mögü előtűnt hirtelen az öreg Hicks.

„Ez nem jól van így”, gondoló Salamon. „Most már nem lehet; bárcsak volna valami menekvés.”

„Te vagy Paddy? Miért nem küldtél el meg a disznóért?” kérdé ravaszul a farmer.

„En — most jövök magam érte”, mondá akadozva Salamon.

„Jól van, de nincs itt. Jöjj velem a szerűhöz.”

Paddy arcan rettenetes házdelem lát-szott, elfordult az ajtótol s el volt határozva hogy megölje magát, midőn az oldal levő ablaknál hirtelen egy ismert arc tűnt elő egy pár aranyozott püpaszemmel s miss Tabitha hangját hallotta.

„Csakugyan ön az, mr. Paddy? Már féltém, hogy az en ostoba bajom miatt ön beteg lett. Jöjjön be.”

Mr. Paddy Salamon bement, be lön meátva a leányoknak, több székben megbotlott, nehány visszáz feleletet adott a kérdésekre, elpirult s akadozott, s mrs. Hicks szaváikat, inkább úgy viselte magát, mint egy felöltött műveletlen kamasz, semmint egy ötvenes férfiú. Mindez azonban nagy gyönyöfiségekre szolgált a nála lakó fiatal leányoknak, kiket miss Jones később az asztalnál szívtelességökért szükségesnek látott komolyan megpirongatni.

A jég meg van törve; s bizonyos titokteljs művelet folytán — Salamon soha sem tudta egész világosan, hogyan történt az egész — még mielőtt a kosztosok Newyorkba visszatértek volna, Jones Tabitha leányzave már lön bízva Paddy Salamon gondjaira s az esküvő napja decemberben alapított meg.

Miss Jonesnak volt valami csekély jövedelme, melynek következtében képes volt kellő kényelemmel berendezni mrs. Hasher kényelmes hotel garnijában a 23-ik utcában a második emelet hatúlsó szobáját. A hideg napok közelédevel tele rakta szobáját tüvekkel s más tárgyakkal, melyeket a nyári kirándulás alkalmával szerzett, gondosan megorizte titkát s türelmetlen várt, míg december eljő s vele együtt Salamon, hogy menyasszonyát magával vigye.

Mrs. Hasher házában ugyanazon emelet utcai szobájában egy özevgy nő lakott, bizonyos Bankum Dánieiné, kinek fia, Bankum Karoly a fedél alatt vilápos szelős szobákkal rendelkezett. Más lakók is voltak még a házban, de a szép nemet csak miss Jones és mrs. Bankum képviselték.

Mr. Bankum nagy, kövér s jó kinézésű, mintegy negyven éves nő volt, ki böbeszedűséggel volt megáldva s minden alkalommal kész volt bármely tárgyról elmondani véleményét. A boldogult mr. Bankum meglehetősen vagyonos szedett oajból s azután egy kongresszust képviselőválaszkor a háza szolgálatában kifejtett tüzbugalma következtében meghalt. Legálább így adta elő az özevgy. Mr. Bankum segedéi, vagyis jobban szólva, munkatársai ezen nemese küzdelemben, igen jó kedélyhangulatának s azon megesokönyösödött eszmejeinek tulajdonították buját, hogy az alkotmány megköveteli, hogy mindenki vel egyek s ha meg ehhez legyőzi őket a boritaiban, úgy biztos leend győzelme.

Az özevgynek elég középzéne volt s egyedül öszinte kívánata abban állott, hogy a boldogult Bankum helyére utódot kapjon s mrs. Hasher egybegyűlt társasága előtt ki is nyilatkozatta, hogy atyát keres fia számára, ki az atyai vezeto kez hányában — márt előre felt — nem lesz elege megívva a kísértésektől. Az öreg mr. Safflins, egy bank pőzotárnoka s a mellett igen rendezte ember, szomszédja miss Jonesnek, oda-sugta: reméli, hogy azon atyai kéz majd csak rá bírja vmi az úr, hogy leveesse eszmeit, midőn éjféltán két órákor haza megy s ne kotorásszon minden ajtóban, míg hazaér.

Az nyai tisztre mrs. Bankum bizonyos mr. Wilks-t szemelt ki, egy gazdag ura s szomszédban s esodálatos kitartása, kifőfele hatalmában levő varázseszköz által képes volt őt hatalmában tartani. A legyőzött egyik főoszlop volt Heartsease tiszteletes úr egyház-közsegekben, az öbödik körúton s az özevgy igyekezett, őt utánozva, oysami lenni, mit főoszlopnak lehetne nevezünk. Ő volt az elnöke minden női inádkozó s segélyző egyesületnek, minden mulatságok rendezésére küldött bizottságban ő volt az egyik főse-repő s e mellett nagyon ellenőrizte a tiszteleendő urat is, ki, móta vele megismerkedett, hajlandó volt megváltoztatni nezetét Pál apostol azon helyére vonatkozólag, melyben arra céloz, hogy a test tehetetlen és rest. Miss Jones is részt vett ugyan a Heartsease által rendezett gyülekezetekben, de csak mint aláztos mellesbolygó azon körben, mely szomszédjéno körüli tündökölt.

Mrs. Bankum egyáltalán nem titkolta el terveit, hogyan akarja ő mr. Wilksét boldo-

gítani, sőt inkább büszke volt reá, mely példaszzerűen játsza ki az anyákat s csalja meg a leányokat. Mintha mondta volna: „Néztek reám, ti, kik veszekedtek s rágalmaztok, hizelegtek s kacérkodtok, mily alacsony s közönséges modorban küzdektek ti azért, hogy leányaitok számára valami vagyonos partit szerezzetek. Ime én, ki már mint negyvenes veterán lépek fel, nyíltan s kitartóan küzdök az ellenség ellen s így biztosítottam magam számára a milliót.”

Mrs. Hasher és miss Jones irányában nagyon bizalmas volt az övegy. Midőn Mrs. Hasher reggeli házioldgainak elintézése után összejöttek az ő szobájába, azzal mulatták magukat, hogy megbeszéltek minden újabb diadalt, melyet kivívott az öreg úr szíve s pénzszekrényre érdekelt folytatott harcában.

Végre megérkezett a diadal napja s Mrs. Bankum felmutatott egy levélkét, melyben a legyőzött férfi formálisan felajánlja kezét s vagyonát.

„A kedves vén bolond eljő ma este ide, hogy meghallja a választ. Vajon oly boldognak gondol-e, hogy képes leszek visszaautósítani hatvanézer font évi jövedelmét?” S Mrs. Bankum, midőn e hatalmas eszmét elmondta, két sor csinos fogat mutatott, mely fogorvosának becsületére vált.

Csakugyan csodálatos véletlen volt! Miss Jones csaknem elájult. Épen december 20 ka volt s nem ezen nap jő-e az ő Salamónja, hogy elragadja őt s elvigye Heartsease tiszteletes úr házába, hogy ott nevére tegye? Senkinek sem mondta el miss Tabitha az ő kedves titkát. Sokkal szentebb dolog volt ez, semhogy nyílt udvarlásnak hírdesse, mint Mrs. Bankum; s Paddy olyannyira félt a közleg szertartástól, hogy azóta nem is levelezett nagytáncos testvére családjával s szigorúan kikötötte, hogy az esküvő egészen magánjellegű s csendes legyen nr. Heartsease házában s azután rövid titkos utat tegyenek délre a mézesheket alatt.

Miss Jones ki is talált egy kis ügyes történetet, hogy az ünnepnapi alatt vidékre fog menni. Podgyásza össze volt csomagolva s kész volt az útra, de még Mrs. Hashert sem skarta róla értesíteni, míg az utolsó pillanat el nem érkezett.

Ezen nevezetes napon mr. Paddy kijelentette miss Perkiusnek, hogy néhány hetet a városban; testvére családjánál akar eltölteni, s midőn a délutáni vonat Newyork felé robogott, Salamón szíve úgy repesett, mintha az istenítélet közelednék.

A nap már hanyatlóban volt, midőn a vonat berobogott a nagy központi indóházba s az utasok kiszállottak a vagonból. Salamón minden pillanatban nagyobb mérvben lett izgatott. Mi történnék, ha valami véletlen folytán testvére, avagy öcsöce s hugai közül valamelyik ott lenne az indóházban, vagy a körül? Mit mondjon nekik? Hogyan igazolja ünnepléses megjelenését? Először azt tervezte, hogy megvárja, míg a kocsi mind elmennek a vaspályától s azután kilopozik egy mellékútca s így elkelt minden kellemetlenséget; de azután meggondolta, hogy ki lehet téve azon vesztélynek, hogy elfogják, mint tolvaj, avagy egy fűtyülő gép eltáposza s így megváltoztatván szándékát, először óvatosan körülnézett, vajon a váróterem egészen ment-e minden gyanús egyéntől s azután mélyen leivonta kalapját szemére, kisuhand az utcára, beugrott egy berkocsiba s megmondván a kocsinak, hogy hajtson, visszavonult a legelső szeptembe, letérőlte homlokáról az izsádságot s gratulált magának, hogy eddig minden oly jól történt.

Már egészen sötét lett s az utcai lámpák is égtek, mikor megérkezett Mrs. Hasher házához, melynek társalgótermében azonban a lámpák még nem voltak meggyújtva. Salamón elbocsátotta a kocsist s dobogó szívvel ment fel a külépcsőkön. Csengetésére egy csinos szobaleány jelent meg, kinek valami olyasformát motyogott alig érthetően, hogy Mrs. Jones! akar beszélni, de zavarában elfeledte, hogy névjegyét is odaadja.

„Igen, uram, jól van; megmondom”, felel a leány gonosz mosolyal s bevezette Salamont a sötét társalgóterembe.

„Istenemre! Azt hiszem, hogy e leány már mindent tud”, gondola Paddy magában „Ez nagyon aggasztó.”

Egy darabig egyik lábán állott, majd a másikon, megkísérelt azután, hogy a sötét vén fali képeken, melyeket az utcai lámpa világánál még némileg láthatott, valami érdekes keressen, de szíve oly hangosan dobogott, hogy azt hitte, már mindenki hallja az egész házban.

A lépcsőkön selyem ruha suhogását lehetett hallani, Salamón visszafordult s e pillanatban egy magas s kövér úrhölgy rohant be s egyenesen, csodálatos módon karjai közé futott.

„Tied vagyok, kedvesem, kedves Wilks”, zokogott az úrhölgy.

„Az isten szerelmére, mit gondol? Itt valami rettenetes félreértésnek kell lennie”, kiálta mr. Paddy, térhélve egy karosszék felé tántorogván. „Legyen higgadt, kedves asszonyom. Engem nem hívna Wilksnak.”

„Nem Wilks!” sikoltott föl Mrs. Bankum felugorva. „Segítség! segítség! tolvajok! gyilkosok!”

„Menydörgés és villámlás! Még elájul s én leszek az oka. Legyen csendesen, madame, kérem szépen”, könyörgött a szerencsétlen Paddy.

„Oh, Károlyom, ments meg engem ezen részeg bolondtól!” kiáltott fel Mrs. Bankum, midőn egy fiatal ember belépett a terembe; s azután rögtön göröcsöket kapott.

„Mit akar itt maga nyomorult?” menydörgött Károly úr, fenyegető modorban közeledve Salamónhoz.

„Talán — én — én — nem tudom”, akadozott Salamón, csaknem önkívületi állapotban.

„Nos hát, menjen ki innen”, menydörgött mr. Bankum s megfogván Ulster-kabátja gallérját, a közűb felé taszította.

Ennyit már Paddy sem volt képes eltűrni. „Eressze el kabátomat, uram!” kiáltott fel, kiszakítván magát kezéből. „Miss Jones-el akarok beszélni.”

„Hm, ezt akarja, igazán?” mondá a másik. „Meg akar ijesztgetni minden nőt a házban, igazán? Takarodjék ki rögtön, vagabond!” s ezzel a rugkapáló Paddyt oda dobta a folyosóra, hol a nagy láma miatt már egész sereg bálmuló tömeg gyűlt össze. Paddynek vére is arcába futott s nem épen tudományos modorban elkezdvén a boxirozást, csakhamar leverte Károly úrt, ki azonban a következő másodpercben már ismét felállt s visszaudta a csapat Poddynak, midőn hirtelen megjelent egy kékruhás rendőr.

„Nos hát mi a baj, mr. Bankum?” kérdé a rendőr, ki nagyon jól ismerte az ifjú urat, mert nem egy alkalommal segített neki késő éjjel megtalálni Hasher asszony házában a kulcslyukat.

„Itt van egy részeg koldus vagy talán valami ravasz tolvaj”, válaszolá mr. Bankum, véres orrára tartva zsebkendőjét.

„Bocsánatot kérek, uram”, magyarázá ki magát mr. Paddy. „Én nem vagyok sem koldus sem részeg. Egy úrhölgyvel akartam találkozni e házban.”

A bálmuló csöcselék elkezdett kiabálni s nevetni s a rendőr felszólalt. „Ugyan ugye? Ismerlek, fickó. Menjünk” s csakugyan elmentek a rendőrállomáshoz egész sereg csöcselék által kísértetve.

„Mi a neve? kérdé a rendőrtiszt, ki elé vitték Salamont.

„Az én nevem Paddy Salamón s most bizonyval valami rettenetes félreértés áldozata vagyok”, kezdé meg védekezését a szegény ember.

„Fogja be a száját. Mi a panasz ellen Brown?” kérdé a rendőrt.

„Részeg s rendetlenkedő. Lopva ment be Mrs. Hasher házába s verekedni kezdett, midőn ki akarták onnan dobni. Úgy hiszem, uram, hogy emlékszem is arcára már régebbi időkben.”

„Engedje meg, hogy egy szóval kimagyarázzam magam”, könyörgött a szerencsétlen Salamón.

„Majd lesz alkalma holnap reggel a bíróság előtt. Vigyék el”, mondá a kérielhetlen rendőrtiszt s elfordult tőle.

De hát mit csinált a menyasszony ezen idő alatt?

Aggódva várta szobájában, mikor fog végre megérkezni a várva-várt. A sötétség beállott. A lámpákat meggyújtották. Paddy nincs sehol. Szegény miss Tabitha már elgondolta, hogy megcsalta őt s egészen beteg lett belé. Csengettek az ebédre, de ő kimentette magát főfájásával s nem ment le, csak néhány szelet pirított kenyeret s théát kért. Az este is elmult, reménye teljesen füstbe ment s miss Tabitha az álmatlan éjszaka alatt sokat monologizált magában az emberek gonoszágáról s csalásairól.

Halvány arcával s megtört szívvel ment le reggelizni, hol Mrs. Bankum hangosan beszélte el tegnapi esti kalandját s az ifjú Bankum a hírlapokban kereste a tudósítást e tárgyról.

„A rendőrállomáson a gazember Paddy Salamónnak nevezte magát, bizonyosan csak álneve”, mondá kutatása eredményeként.

Mrs. Jones theacszészeje kidőlt. Felugrott. Egészen világos lett előtte minden s még tizenöt perc sem telt el, midőn a törvényszék irodájában levők nagy csodálkozásra egy felizgatott hölgy rohant be gyorsan, gyongyos reggeli öltözetben s valamit sut-togott az ott levő bírónak.

„Harminc napj törtönt kap s ne lássam itt többé”, mondá a bíró az előtte álló fogalynak. Azután miss Joneshez fordult s e szavakkal: „Nos, asszonyom, kérem ide beszállni”, bevezette őt egy mellékszobába.

Az elvetemült gazemberek társaságában, kik közül mindenkire külön rendőr ügyelt fel, ott állott Salamón is, ruhája egészen be volt piszkolva mézzel, pókhálóval s arca valóban visszataszító kinézésű volt.

Észrevette miss Tabitha gyors bejövételét, de a szegény ember már annyira meg volt remülve szerencsétlenségétől, hogy ettől megijedt s még jobban visszavonult a sarokba.

„Van-e itt bizonyos mr. Paddy Salamón? szeretném látni”, mondta a bíró a mellékszoba ajtajából kinézve.

Salamón öre előretolta őt, míg a többiek közt acodálkozás moraja hallatszott.

„Oh, Salamón, menyire üldözik őt én értem!” kiáltá miss Tabitha s könnyekbe tört ki, midőn ott látta maga előtt e szíve hősét szomorú állapotában.

„Gonosz félreértés volt uram, de reményem, hogy többet nem fog történni”, mondá a bíró mitűn néhány szóval az egész dolog kiderült; mosolyog hozzá, mintha mindennapi s legközönségesebb dolog lenne, hogy egy már öregek úri ember egész éjét töltőn a börtönben.

Salamón azonban igen haragos arcú volt s ő is reméte, hogy ilyesmi többé nem fog megtörténni ismét.

Elküldték az inast, hogy hozzon szappant, vizet és kefést s mr. Paddy csakhamar tűrhető állapotba jutott. Kocsit hoztattak s a bálmuló tömeg közt, mely azt hitte, hogy a szegény Paddy megszökött férj s ezért gúnyosan meg is éljenzte, beléptek a kocsi-ba, melynek hátuljára azonnal három kis fiu kapaszkodott fel.

„Hová menjünk, kedvesem?” kérdé Tabitha elpirulva.

„A paphoz! Nem akarom, hogy többé ily dolgok előforduljanak”, felel Salamón mogorván, csaknem durva hangon.

Nagy volt a tiszteletes úr csodálkozása, midőn reggelijétől föltek s az asztalkendőt kezében tartva átment a hivatalos szobájába s ott találta mr. Paddyt és miss Jonesét, kiket tegnapi várt s még nagyobb lett bámulata, midőn meghallotta a tévedés történetét. De nem volt szigorú ember, néhány pillanat múlva miss Jones megszűnt létezni s Mr. és Mrs. Paddy Salamón visszatért a várakozó kocsi-ba s elhajtottak a fogadóba.

